

En analyse av advokat Morten Furuholmens retorikk i Kongosaken

Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet

Kandidatnummer: 572
Leveringsfrist: 26.04.2010

Til sammen 17.830 ord

13.09.2010

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Tema for masteroppgaven	1
1.2	Metode	1
1.2.1	Masteroppgavens oppbygning	2
1.2.2	Teoretisk grunnlag	3
1.3	Saken mot Moland og French	3
1.3.1	Faktisk hendelsesforløp	3
1.4	Furuholmens strategi	4
1.5	Furuholmens fortellinger	6
1.5.1	Furuholmens hovedfortelling – Moland og French er gisler i en piratdomstol	6
1.5.2	Støttefortelling 1 - Moland og French er uskyldige	7
1.5.3	Støttefortelling 2 – Moland og French fortjener vår sympati	7
1.5.4	Støttefortelling 3 – Et rettssystem uten rettsikkerhet	8
1.5.5	Støttefortelling 4 – Norske myndigheter gjør mindre enn de kan	9
1.5.6	Støttefortelling 5 – Norske presses dekning er spekulativ og uforsvarlig	11
1.5.7	Kritiske bemerkninger til fortellingene	12
<u>2</u>	<u>ANALYSE AV MORGENBLADETINTERVJUET, 09.10.09</u>	<u>12</u>
2.1	Den retoriske situasjonen	12
2.1.1	Hvilket påtrengende problem forsøker Furuholmen å løse?	12
2.1.2	Hvem er publikum?	13
2.1.3	Tvingende omstendighetene	14
2.2	Intervjuets bestanddeler	14
2.2.1	Hva er de viktigste innholdsmomentene i teksten?	14
2.2.2	Hvilken stil har Furuholmen valgt?	15

2.3	Uttalelsenes overbevisende kraft	16
2.3.1	Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om ?	16
2.3.2	Ethos – hvilke troverdige karaktertrekk forsøker avsenderen å vise (forstandighet, dyd, velvilje,, autentisitet), og hvordan kommer dette til uttrykk i teksten?	17
2.3.3	Pathos – hvordan forsøker Furuholmen vekke sitt publikums følelser?	18
2.3.4	Logos – hvordan argumenterer Furuholmen logisk?	19
2.4	Vurdering	23
3	<u>ANALYSE AV REDAKSJONS1 DEBATT MOT VG M.FL., 05.10.09</u>	25
3.1	Den retoriske situasjonen	25
3.1.1	Hva er Furuholmens retoriske problem?	26
3.1.2	Hvem er Furuholmens publikum?	26
3.1.3	Tvingende omstendigheter	27
3.2	Furuholmens stil og fremføring	27
3.3	Budskapets overbevisende kraft	28
3.3.1	Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om?	28
3.3.2	Ethos – hvilke troverdige karaktertrekk forsøker Furuholmen å vise?	28
3.3.3	Pathos – hvilke følelser forsøker Furuholmen å vekke?	29
3.3.4	Logos - Hva er den logiske oppbygningen av Furuholmens argumentasjon?	30
3.4	Vurdering	33
4	<u>NTB-INTERVJU ”PIRATVIRKSOMHET”, 15.10.09</u>	34
4.1	Retorisk situasjon	34
4.1.1	Hvilket påtrengende retorisk problem skal Furuholmen løse?	35
4.1.2	Hvem er Furuholmens publikum?	35
4.1.3	Hvilke tvingende omstendigheter er Furuholmen underlagt	36
4.2	Furuholmens stil	36
4.3	Tekstens overbevisende kraft	37
4.3.1	Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om?	37

4.3.2	Ethos – hvilke sterke karaktertrekk forsøker Furuholmen å formidle?	37
4.3.3	Pathos - Hvilke følelser forsøker Furuholmen å vekke?	38
4.3.4	Logos – hvordan argumenterer Furuholmen logisk?	38
4.4	Vurdering	40
<u>5</u>	<u>ANALYSE AV LESERINNLEGG MOT YNGVE KVISTAD (VG), 14.11.09</u>	<u>41</u>
5.1	Retorisk situasjon	41
5.1.1	Hva er Furuholmens retoriske problem?	41
5.1.2	Hvem er Furuholmens publikum?	42
5.1.3	Hva er tvingende omstendigheter for Furuholmen?	42
5.2	Leserinnleggets bestanddeler	43
5.2.1	Inventio – Hva er de viktigste innholdsmomentene i teksten	43
5.2.2	Hvilken stil anvender Furuholmen?	43
5.3	Leserinnleggets overbevisende kraft	44
5.3.1	Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om?	44
5.3.2	Ethos – hvilke karaktertrekk ønsker Furuholmen å formidle.	44
5.3.3	Pathos – hvordan vekker Furuholmen følelsene hos leseren?	45
5.3.4	Logos – Hva er den logiske oppbygningen i Furuholmens resonnement?	46
5.4	Vurdering	48
<u>6</u>	<u>ANALYSE AV REDAKSJON1-DEBATT MOT HARALD STABELL, 3.12.09</u>	<u>50</u>
6.1	Den retoriske situasjonen	50
6.1.1	Hva er Furuholmens retoriske problem?	50
6.1.2	Publikum	51
6.1.3	Tvingende omstendigheter	51
6.2	Tekstens bestanddeler	51
6.2.1	Debattens bestanddeler	51
6.2.2	Furuholmens stil og fremføring	51
6.3	Tekstens overbevisende kraft	52

6.3.1	Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om – og til å gjøre?	52
6.3.2	Ethos – hvilke karaktertrekk forsøker Furuholmen å vise?	52
6.3.3	Pathos – Hvordan påkaller Furuholmen mottakerens følelser?	53
6.3.4	Logos – Hvordan argumenterer Furuholmen logisk?	54
6.4	Vurdering	56
<u>7</u>	<u>SAMMENLIGNINGER, TENDENSER OG VURDERINGER AV ANALYSENE</u>	<u>57</u>
7.1	Endrer Furuholmens retorikk seg etter hvem som er hans publikum	57
7.2	Furuholmens bruk av ethos	58
7.3	Furuholmens bruk av pathos	59
7.4	Furuholmens bruk logos	60
7.5	Bemerkninger rundt Furuholmens strategi	61
7.6	I hvilken grad har Furuholmen lykket med sin retorikk?	62
<u>8</u>	<u>LITTERATURLISTE</u>	<u>64</u>

1 Innledning

1.1 Tema for masteroppgaven

Denne masteroppgaven er en analyse av Morten Furuholmens retorikk i ”Kongosaken”.

Med retorikk mener jeg en måte å bruke språket på som er overtalende eller overbevisende.¹

Overbevise og overtale har to ulike betydninger. Mens det å overbevise betyr å få noen til å frivillig slutte seg til et nytt standpunkt, betyr å overtale å få noen til å slutte seg til et nytt standpunkt, uten at vedkommende nødvendigvis er helt enig.² Videre i denne masteroppgaven vil jeg kun benytte termen overbevise – da Furuholmen i mine analyser ikke er i posisjon til å overtale noen.

Denne masteroppgaven skal dermed, mer presist, analysere hvordan Furuholmen overbeviser eller forsøker å overbevise sitt publikum. Furuholmens publikum er i all vesentlighet det norske folk. En mer presis angivelse av hans publikum vil jeg komme tilbake til i forbindelse med de enkelte analysene.

1.2 Metode

---

¹ Bakken (2009) s.11

² Bakken (2009)s.11, Se også Graver (2008) s.206

1.2.1 Masteroppgavens oppbygning

I denne masteroppgaven vil jeg først redegjøre for det overordnede bilde av saken, både faktisk om hva som har hendt og en overordnet presentasjon av Furuholmens argumentasjon.

For å redegjøre for Furuholmens argumentasjon vil jeg først presentere det jeg mener har vært Furuholmens strategi og det budskap han ønsker å formidle. For å illustrere Furuholmens overordnede budskap har jeg definert seks fortellinger, herunder én hovedfortelling, som forklarer og beskriver hans versjon av hva som skjer og har skjedd i Kongo. For å begrunne og illustrere disse seks fortellingene har jeg benyttet utdrag fra Furuholmens uttalelser til norsk presse gjennom hele denne saken. Disse seks fortellingene danner et bakteppe for de fem analysene som utgjør oppgavens hoveddel.

Masteroppgavens hoveddel går ut på en grundig retorisk analyse av fem medieopptredener med Furuholmen. I siste del av oppgaven vil jeg gjøre rede for tendenser jeg mener å se i Furuholmens argumentasjon, samt vurdere i hvilken grad han har lyktes med sin retoriske strategi.

Artiklene og debattene som er gjort til gjenstand for analyse er valgt ut på bakgrunn av at de inneholder lengre resonnementer fra Furuholmen. De utvalgte analyseobjektene er spredd over et visst tidsrom, fra 5. oktober til 3. desember 2009. Analyseobjektene er også valgt ut siden de formidler Furuholmens budskap gjennom ulike mediekkanaler: avisintervju, TV-debatt, leserinnlegg og NTB-sak. Analyseobjektene er presentert i kronologisk rekkefølge etter dato. Unntaket er Morgenbladetintervjuet som kommer først, ettersom det er det mest omfattende intervjuet og inneholder drøftelser det var hensiktsmessig å kunne vise til under de senere analysene.

1.2.2 Teoretisk grunnlag

Som teoretisk grunnlag i denne saken har jeg primært benyttet Jonas Bakkens bok ”Retorikk i Skolen”, fra denne boken har jeg også hentet modellen jeg har analysert etter i denne masteroppgaven³. Videre er Hans Petter Gravers bok ”Juridisk overtalelseskunst” og Audun Kjus’ bok ”Sakens fakta” benyttet som teoretisk grunnlag for mine analyser.

1.3 Saken mot Moland og French

1.3.1 Faktisk hendelsesforløp

Tjostolv Moland og Joshua French er to nordmenn som er arrestert og tiltalt for drap på sin sjåfør og for å ha utført spionasje til fordel for staten Norge i Kongo. Moland og French erkjenner ikke straffeskyld.

I byen Kisangani i Kongo, mer enn 1.000 km fra hovedstaden Kinshasa ble Moland og French tiltalt i førsteinstans overfor en militær domstol. Forhandlingene i domstolen foregikk på fransk og tolketjenesten var mangelfull. Moland og French hadde oppnevnt én kongolesisk forsvarer på deling.

I førsteinstans ble Moland og French funnet skyldige på alle tiltalepunkter og dømt til fem dødsdommer for henholdsvis drap og spionasje. I tillegg er både Moland og French og den norske stat dømt til å betale millionbeløp i erstatning til etterlatte, vitner og andre.

Det har imidlertid ikke blitt utført dødsdommer i Kongo de siste ti årene, og utenriksminister Jonas Gahr Støre har av sin kongolesiske kollega fått forsikringer om at dødsdommene ikke vil bli utført.

Saken ble anket av Moland og French og advokat Morten Furuholmen ble først engasjert av en anonym donor til å ivareta deres interesser i den videre prosessen, senere ble Furuholmen innvilget fri rettshjelp av Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Etter ankesaken

---

³ Bakken (2009) s.74-75

ble dommene fra førsteinstans i det alt vesentlige opprettholdt. Ankesaken ble sterkt preget av at Tjostolv Moland var meget syk og under store deler av saken psykotisk.

I det denne oppgaven slutføres har kongolesisk militær høyesterett underkjent dommene i de tidligere instansene og sendt saken tilbake for ny behandling i Kisangani.

1.4 Furuholmens strategi

Furuholmens mål er å arbeide for at Moland og French bringes tilbake til Norge. For at Furuholmen skal nå sitt mål må saken enten ende med at Moland og French frikjennes, eller at Moland og French utleveres til Norge.

Da Furuholmen den 22. september 2009 ankommer Kisangani for første gang uttaler han til NTB at han ikke akter å benytte ressurser på en ny ankesak, men at han heller vil konsentrere seg fullt og helt om å finne en diplomatisk løsning slik at Moland og French blir utlevert til Norge.

En diplomatisk løsning innebærer slik jeg vurderer det utlevering av Moland og French til Norge. Dette kan skje på forskjellige måter, hvorav det beste sett med Furuholmens øyne hadde vært umiddelbar forhandlinger fra Norges side. Imidlertid har UD tidlig i saken uttalt seg på en slik måte at det virker lite sannsynlig at de vil starte forhandlinger før rettskraftig dom foreligger. Furuholmen har også jobbet på bred diplomatisk front, og tatt initiativ overfor Storbritannia, EUs myndigheter, og andre overnasjonale instanser, men jeg velger å legge til grunn at hans uttalelser i norsk media har vært rettet mot norske myndigheter og det norske folk.

Til tross for at Furuholmen vil konsentrere seg fullt og helt om en diplomatisk løsning kan det til å begynne med synes som han er opptatt av hvordan Moland og French henvender seg til den kongolesiske domstolen. Da Furuholmen kom til Kongo for annen gang forut for ankesaken sa han til VG, som ble publisert 12. oktober: *”Det viktigste er at Moland og French viser respekt for retten og viser at de ikke er banditter. I første rettsrunde så de ut*

som landeveisrøvere som gjorde narr av dommerne". Imidlertid utelukker jeg ikke at Furuholmen var vel så opptatt av hvordan de fremsto overfor den norske opinionen.

Tre dager senere går han imidlertid tilbake på dette, den 15. oktober publiserer NTB følgende om Furuholmen: *(Han)*"... vil nå vurdere å råde sine klienter til å likevel ikke forklare seg for retten, slik de har sagt de vil gjøre. Han mener at det er liten vits å vise denne domstolen respekt".

Hvorfor vil Furuholmen konsentrere seg fullt og helt om å finne en diplomatisk løsning? Som jeg skal komme tilbake til senere i oppgaven, særlig under punkt 1.5.4 og kapittel 3, er Furuholmens oppfatning at *"dommen er skrevet på forhånd"*.⁴ Og trolig er ikke dette bare et retorisk poeng Furuholmen benytter, han mener det også.

Hvordan kan så Furuholmen overbevise norske myndigheter om å ta initiativ til en diplomatisk løsning der Moland og French utleveres til Norge? Den mest opplagte måten å overbevise de norske myndigheter om å ta initiativ til en diplomatisk løsning er å ta direkte kontakt med dem. Dette har Furuholmen også gjort, men denne kommunikasjonen vil ikke være gjenstand for min analyse i denne masteroppgaven.

Etter min oppfatning har Furuholmen gjennom hele saken har basert sin retoriske strategi på å gjennom media mobilisere det norske folk for å legge et press på norske myndigheter slik at de kan jobbe frem en diplomatisk løsning. Den 18. oktober 2009 uttalte Furuholmen til NTB: *"Som advokat for Moland og French er jeg svært opptatt av å sikre at den norske staten har en best mulig posisjon når det skal forhandles om en eventuell utlevering til Norge."* Sentrale myndighetspersoner i UD leser også Furuholmens uttalelser i media, men jeg forutsetter at Furuholmens dialog med dem primært går gjennom andre kanaler.

---

⁴ NTB-sak 15.10.09

Politikerne, som leder UD og embetsverket for øvrig, er avhengig av folkets støtte for å kunne regjere og for kunne bli gjenvalgt. Politikere er derfor følsomme overfor sterke folkestrømninger. Ved å skape en folkelig mobilisering kan denne, om den er sterk nok, *overtale* politikere om at det er riktig å handle på en bestemt måte.

For å bygge en slik folkelig opinion må Furuholmen argumentere og fortelle historier på en slik måte at det norske folk vil mene, og helst kreve, at norske myndigheter skal handle. Jeg anser det imidlertid som utenfor denne oppgaven å redegjøre for hvordan en folkelig mening kan omdannes i et konkret press på politikere.

1.5 Furuholmens fortellinger

Fortellingene Furuholmen vil overbevise det norske folk med har jeg sortert i en hovedfortelling og fem støttefortellinger. Gjennom dem forsøker han å formidle sin *sanne* versjon av hva som skjer i Kongo. I intervjuer og debatter er det utdrag fra disse fortellingene han formidler. Og til sammen utgjør disse fortellingene Furuholmens hele versjon av sannheten om hva som skjer og har skjedd i denne saken. Hovedfortellingen gir Furuholmens forklaring på hva saken i Kisangani egentlig dreier seg om. De fem støttefortellingene støtter opp under hovedfortellingen, eller forklarer omkringliggende forhold rundt denne saken. Det er en velkjent strategi å fremheve aspekter som støtter ens egen sak og nedtone det som svekker saken.⁵

1.5.1 Furuholmens hovedfortelling – Moland og French er gisler i en piratdomstol

Tjostolv Moland og Joshua French er "gisler" overfor en "piratdomstol", som forsøker å tvinge Norge til å betale for å frigi de tiltalte. Dette er Furuholmens versjon av hva rettssakene i Kongo går ut på. Dette kom første gang frem i pressekonferansen han holdt

---

⁵ Graver (2008) s.196

26. september 2009⁶, rett etter at han kom tilbake fra Kongo første gang. Senere har denne versjonen i ulike varianter blitt presentert av Furuholmen flere ganger, deriblant i NTBs intervju med Furuholmen fra 15. oktober 2009, som også er gjenstand for analyse i punkt 4 i denne oppgaven.

Ved å benytte termen ”*piratdomstol*” påkaller han nordmenns assosiasjoner både til ”*virksomhet som ikke er tillatt*”⁷ og til hendelser og begivenheter forut for vår sivilisasjon og mobiliserer med dette makrohistorien⁸ om ”det sorte usiviliserte Afrika”.

1.5.2 Støttefortelling 1 - Moland og French er uskyldige

I Furuholmens versjon av hva som har skjedd er Moland og French uskyldige. Ved den første pressekonferansen han holdt 26. september 2009 sier han: ”*jeg er overbevist om at Moland og French er like skyldige i drap som de er skyldige i å være spioner, de er åpenbart ikke skyldige i drapet*”. Senere moderer han dette noe og sier i Morgenbladets intervju publisert 9. oktober 2009, som er analysert i kapittel 2, at han mener at det er klart at de ikke er skyldige i spionasje, mens han henviser til bevissituasjonen hva angår drapsdommen. Det samme svaret gjentar han også i Redaskjon1s debatt 5. desember 2009, når dommen er falt. Og da legger han til: ”*...jeg kan ikke garantere deres uskyld. Det ville vært useriøst*”.

1.5.3 Støttefortelling 2 – Moland og French fortjener vår sympati

Furuholmen ønsker å formidle en fortelling der Moland og French er to gutter som fortjener nordmenns sympati som offer for kongolesisk rettsløshet. Dette som en klar motsetning til det bildet Furuholmen hevder norsk presse har forsøkt å tegne av dem. For å

---

⁶ NRK Lørdagsrevyen 26.09.09

⁷ Taule (1998)

⁸ Kjus s.100-103

klare å mobilisere det norske folk til å legge et press på myndighetene vil det være nødvendig at det norske folk på en eller annen måte føler sympati med dem.

Gjennom å angripe domstolen i Kisangani for å sette Moland og French i en posisjon som ”rettsløse”, ved å beskrive fengselsforholdene de lever under i Kisangani og ved å anklage norsk presse for å spekulere, konspirere og slik sette Moland og French i livsfare maner Furuholmen den norske befolkning til sympati. Dette kommer også til uttrykk gjennom Furuholmens karakteristikkk av Moland og French i Morgenbladet 9. oktober 2009: *”jeg ser på dem som umodne eventyrere. De er ikke selvmedlidende. De er nøkterne, men bærer preg av å sitte i et forferdelig fengsel...”*

Valget av ordet ”eventyrere” er neppe tilfeldig. Dette er et positivt ladet ord som i Escolas ordbok defineres som ”våghals” eller ”lykkejeger”, som igjen er andre positivt ladede ord. Ordet ”eventyrere” kan påkalle assosiasjoner til norske helter som Nansen, Amundsen og Heyerdahl – som også omtales som eventyrere. Og ved å kalle dem ”umodne” påkaller han sympati ved å gi assosiasjoner til noen som unge. Slik kan han håpe at foreldre og besteforeldre kan assosiere dem med barn og barnebarn.

Gjennom deres begges malariasykdommer og Molands psykose har imidlertid de to tiltalte både av Furuholmen og norsk presse blitt fremstilt som ofre for en inhuman og uforsvarlig behandling, både i fengselet og i retten.

1.5.4 Støttefortelling 3 – Et rettssystem uten rettsikkerhet

”Rettsaken er en farse. Alle vet at utfallet var gitt før rettsaken startet...” sa Morten Furuholmen til NTB 5. september, før han var oppnevnt som forsvarer for Moland og French. Som elementer i fortellingen om at domstolen er en piratdomstol i punkt 1.5.1 er domstolens alle mangler. Gjennom rettssaken kommer Furuholmen med flere uttalelser der Furuholmen befester at domstolen er uten legitimitet. Blant annet uttalte Furuholmen med det samme han kom til Kongo første gang 22. september til P4: *”at Moland og French ikke har noe å tjene på å få saken opp på nytt i landet”*. Den 11. oktober sa Furuholmen til NTB: *”Jeg har ingen illusjoner om at det er mulig psykologisk her nede å bli frikjent for*

drap. Hvis de skulle bli frifunnet, tror jeg det ville bli sterke reaksjoner fra lokalbefolkningen... ”. Den 12. oktober, dagen før ankesaken, sa Furuholmen til VG: ”Håpet er at en tredje ankerunde vil finne sted i Kongos hovedstad Kinshasa”. Og om dommerne i ankesaken sa Furuholmen til VG 14.oktober: ”Advokat Morten Furuholmen reagerte sterkt da de militære dommerne og aktor marsjerte taktfast inn på podiet under høye kommandorop. – Jeg frøs på ryggen. Det er skremmende å tenke på at disse offiserene skal avgjøre livene til to nordmenn... ”. Videre har Furuholmen i mange intervjuer og uttalelser gjentatte ganger kritisert bevisførselen, vitnene, kravene, tolketjenesten, fengselsforholdene og behandlingen av Molands psykose.

På denne måten har Furuholmen formidlet et bilde av rettssystemet i Kongo som inkompetent, korrupt og uten troverdighet. En fortelling som stemmer godt overens med mange nordmenns fordommer om Afrika som et usivilisert kontinent uten fungerende statsinstitusjoner.

Graver skriver i sin bok ”Juridisk Overtalelseskunst” at *rettsstat* og *rettssikkerhet* er ord som for tiden har stor appell i juristmiljøet.⁹ Jeg vil anta at slikt med tiden har smittet over på den alminnelige befolkningen også, noe som gjør det til en hensiktsmessig henvisning for Furuholmen.

1.5.5 Støttefortelling 4 – Norske myndigheter gjør mindre enn de kan

Furuholmen har i en del intervjuer gitt et bilde av at norske myndigheter, særlig UD, gjør mindre enn de kan i denne saken.

UDs offisielle oppfatning har vært at de ikke vil foreta seg noe før rettskraftig dom foreligger.¹⁰

---

⁹ Graver (2008) s.203

¹⁰ Redaksjon1 05.09.09

Blant annet uttalte Furuholmen til Aftenposten 18. oktober: ”Jeg har hele tiden ment at UD burde gått mye sterkere ut, og på et tidlig tidspunkt, fordi Norge som stat i realiteten sitter på tiltalebenken (...)Og dette gjør det nå påkrevd for UD nå å umiddelbart reagere overfor myndighetene i Kinshasa for om mulig få saken inn i et mer konstruktivt spor...”. Og Furuholmen sa til VG Helg 3. oktober: ”Det jeg har sett av UD til nå er ikke så betryggende at jeg unnlater å benytte det britiske kortet”. Og dagen etter at dommen falt i ankesdomstolen og dødsdommene opprettholdt sa Furuholmen om UD: ”Dette burde vært en politisk sak. Det er absurd at Kongo uforstyrret får bedrive massive brudd på menneskerettighetene...”

I Redaksjon1-dabatten mot Stabell, som jeg skal komme tilbake i kapittel 6, uttalte Furuholmen om sin egen retorikk i denne saken: ”Det er interessant å merke seg at anerkjente advokater i Storbritannia, som jobber med dødsstraff utlendinger, vestlige som sitter i utenlandske fengsler med dødsstraff – de bruker akkurat de samme argumentene som jeg bruker, og vi er helt enige i at UD har vært for passive...”¹¹

Senest 3. februar 2010 sa Furuholmen følgende til Nettavisen: (Når)...de har vært så opptatt med ikke å bryte med diplomatisk etikette i Kongosaken, så står det i kontrast til Skahsaken. De har nødvendigvis ikke handlet feil i Skahsaken fordi det har vært en nødrettssituasjon, men det er det for så vidt i Kongo også... (...)Furuholmen understreker at Moland og French er blitt dømt til døden på det han mener er et sviktende bevisgrunnlag i et land han omtaler som en røverstat.”

Tatt i betraktning at norske myndigheter etter Furuholmens strategi spiller nøkkelrollen for å få Moland og French hjem til Norge har Furuholmens uttalelser mot norske myndigheter ikke vært veldig mange eller spesielt krasse. Dette kan skyldes at Furuholmen hele veien har hatt en dialog med norske myndigheter som han ikke har ønsket å forringe med mange

---

¹¹ Redaksjon1 03.12.09

krasse medieutspill. UD gikk også relativt tidlig ut og sa at det ikke vil være aktuelt for dem å agere før etter at rettskraftig dom foreligger.

1.5.6 Støttefortelling 5 – Norske presses dekning er spekulativ og uforsvarlig

Furuholmen har gjennom hele denne saken vært meget kritisk til måten norsk presse og særlig VG har dekket denne saken på. Han har gjentatte ganger gått hardt ut og kritisert pressen. Til P4 sa han 5. oktober 2009 at han reagerte på det han ville kalle en ”*svertekampanje*”. Samme dag gikk han meget hardt ut i NRKs Redaksjon1 og kritiserte VG for deres dekning av det såkalte ”Ugandavideoen” og ”N’Kundabrevet”. Furuholmen mente deres dekning satte Moland og French i livsfare. I analysene av Morgenbladetartikkelen (kapittel 2), den første Redaksjon1-debatten (kapittel 3) og debattinnlegget mot Kvistad (kapittel 5) vil jeg gå nærmere inn på hvordan Furuholmen har anklaget pressen.

Furuholmen har også innklaget VG for PFU for deres dekning av ”Ugandavideoen” (jfr punkt 3.1) Furuholmen anklager VG for å ha fremstilt Moland og French som ”*to litt skruppelløse og halvmilitante personer*”¹². Saken vil bli behandlet av PFU i løpet av mai 2010.

For Furuholmen har det vært nødvendig å gå hardt ut mot pressen fordi de ikke formidler hans fem ovennevnte ”fortellinger” (1.4.1 – 1.4.6), både som en forklaring overfor det norske folk på hvorfor pressen formidler andre fortellinger, og trolig fordi han har hatt et håp om at han faktisk kan overbevise pressen om å endre dekningen.

---

¹² VG 27. september 2009

1.5.7 Kritiske bemerkninger til fortellingene

Fortellingene har jeg induisert meg frem til ved å se på hans uttalelser. For å sikre større kvalitet på gjengivelsen fortellingene kunne en validitetssjekk ha vært å intervju Furuholmen om disse.

2 Analyse av Morgenbladetintervjuet, 09.10.09

2.1 Den retoriske situasjonen

Intervjuet ble gjennomført og publisert mellom Furuholmens to Kongoreiser. Norske medier hadde på dette tidspunktet en meget omfattende omtale av denne saken med et titalls norske journalister i Kisangani. Norske medier hadde den siste tiden skrevet mye om hva Moland og French hadde drevet med i tiden forut for drapet på sjåføren Kasongo. Særlig negativ omtale av Moland og French hadde de fått av at VG skrev om et brev som var funnet på Molands PC hvor Moland tilbød sine tjenester til opprørsgeneralen N’Kunda, likeledes negativt var det etter at en video ble publisert hvor man kan se Moland og French drive relativt tøff militær trening av tre menn i Uganda.

2.1.1 Hvilket påtrengende problem forsøker Furuholmen å løse?

Grunnleggende er det et retorisk problem for Furuholmen at ikke norske myndigheter intervensjoner i denne saken og få Moland og French tilbake til Norge med diplomatiske midler. Furuholmens ambisjon er å bringe Moland og French tilbake til Norge, (jfr. pkt 1.4). Som jeg har redegjort for ovenfor i punkt 1.4 er det min teori at Furuholmen forsøker å overbevise det norske folk med å fremheve sine fortellinger¹³ (jfr. punkt 1.5.).

---

¹³ Graver (2008)s.196

Derfor er det et problem for Furuholmen at mediene på denne tiden publiserte mange artikler med negativ omtale av Moland og French, og det var viktig for Furuholmen å sette en ny dagsorden der hans egne ”fortellinger” ble formidlet.

I dette Morgenbladetintervjuet er Furuholmens konkrete problem at Morgenbladetjournalisten forsøker å fremstille Moland og French som løgnere. Dessuten fremholder Furuholmen som et generelt problem at norsk presse ikke fokuserer på de viktige aspektene, og at de spekulerer i fakta fremfor å rapportere dem slik de er.

2.1.2 Hvem er publikum?

Innledningsvis vil jeg starte med å skille mellom tekstens publikum og tekstens mottagere. Mens tekstens mottagere er alle som leser eller får kunnskap om fra denne teksten er tekstens publikum de som har makt til å løse Furuholmens retoriske problemer¹⁴.

Mottagerne av av dette intervjuet er Morgenbladets lesere. Morgenbladet er en relativt smal avis som utkommer én gang i uken og som henvender seg til et akademisk publikum. Morgenbladet har også ved flere anledninger hatt Utenriksminister Jonas Gahr Støre som gjesteskribent.

Hvem har makt til å løse Furuholmens problem? For at Moland og French skal kunne utleveres til Norge forutsetter dette en avtale mellom Norge og Kongo. For å påskynde eller presse frem en slik forhandling henvender Furuholmen seg til de norske myndigheter.

Ser man imidlertid på de konkrete problemene Furuholmen skal løse i dette intervjuet er publikum primært to grupper. For det første er det den norske avislesende befolkning, i dette tilfellet Morgenbladets lesere. For det andre er det norske journalister generelt. Den norske avislesende befolkning kan ved å lese Furuholmens uttalelser justere og korrigere sitt inntrykk av Kongosaken, Moland og French, samt tilegne seg et kritisk blick til norsk presses formidling av denne saken.

---

¹⁴ Bakken (2009) s.56

Norsk presse kan løse et av Furuholmens problemer ved å la seg overbevise av Furuholmens argumentasjon og begynne å dekke saken på en annen måte.

2.1.3 Tvingende omstendighetene

Furuholmen er underlagt flere begrensende forhold ved dette intervjuet. For det første er dette et intervju hvor journalisten stiller Furuholmen spørsmål som han skal svare på. På denne måten er Furuholmen underlagt de temaer og spørsmål journalisten stiller. For det andre skal intervjuet publiseres i en avis slik at det endelige budskapet formidles til mottageren gjennom tekst. For det tredje gjør avisintervjuformen det nødvendig å svare relativt kort og konsist.

For det fjerde er Furuholmen Moland og French' advokat, dette gjør at han er underlagt advokatetiske regler om taushet og lojalitet til sine klienter.

2.2 Intervjuets bestanddeler

2.2.1 Hva er de viktigste innholdsmomentene i teksten?

Som jeg har vært inne på gjør intervjuformen at Furuholmen er underlagt de spørsmålene som journalisten stiller. Allikevel ligger det en mulighet til å dreie svarene sine over på de temaene Furuholmen ønsker å snakke om. Noe også Furuholmen gjør.

Morgenbladets journalist har som sin agenda å tematisere hvem som har troverdighet i Kongosaken og peke på uttalelser fra French der han mener han ikke har uttalt seg sannferdig.

Furuholmen på sin side ønsker å gjendrive Morgenbladets forsøk på å fremstille French som en løgner uten troverdighet, men Furuholmen har også andre budskap han formidler gjennom intervjuet.

De viktigste innholdsmomentene fra Furuholmens side er:

1. Spiondommen mot Moland og French er et åpenbart justismord
2. Norske medier har et feilaktig fokus og de fortegner, spekulerer og konspirerer.
3. Moland og French har ikke beviselig gjort noe galt
4. French beskrivelse av turen som en guttetur er dekkende
5. At én usannhet ikke kan frata (Moland og) French all troverdighet.

2.2.2 Hvilken stil har Furuholmen valgt?

Furuholmen har gjennom hele intervjuet en offensiv, pågående stil hvor han er like opptatt av å formidle sine egne poenger som å besvare de spørsmål han blir stilt. Dette kommer allerede til uttrykk ved hans første svar: ”... *Spørsmålet er interessant men gjelder ikke det prinsipielle i saken...*”

Enkelte av Furuholmens faktiske svar er korte og konsise, på grensen til det formalistiske. Et eksempel kan være da han besvarer det første spørsmålet om hvem som lyver og hvem som snakker sant: ”(...) *Mine klienter sier de ikke er skyldige i spionasje, det tror jeg på. De sier de ikke har skutt sjåføren, der registrerer jeg at aktor ikke har noe motiv.*”

På den andre sider er Furuholmen ekspressiv og nådeløs når han omtaler dekningen av saken, i disse henseendene benytter han en ekspressiv stil med sterke ord, slik som: ”justismord”, ”konspirert”, ”dårlig kildekritikk” og ”den ene sensasjonen etter den andre”. Slik blir argumentasjonen til Furuholmen en blanding av nøktern og logisk gjengivelse av hva som har skjedd i Kongo, sammen med sterke og tidvis emosjonelle anklager mot norsk presse for deres dekning av saken.

Mot slutten av intervjuet da ekspressiviteten når et klimaks ber han norsk presse om å ”gå å skamme dere hele gjengen.”

Den offensive og aggressive tonen Furuholmen benytter seg av kommer også til uttrykk gjennom de mange (retoriske) spørsmålene han stiller tilbake til journalisten, og dermed også til leseren, slik som *"Hva galt har de gjort?"*

Ved å benytte seg av de retoriske spørsmålene signaliserer Furuholmen at svarene er på disse spørsmålene er åpenbare. Alle, ikke bare han som Moland og French' forsvarer, kan besvare disse.

Som stilistisk grep fungerer de retoriske spørsmålene også slik at de tvinger journalisten og leseren til å tenke i de baner Furuholmen ønsker.

Furuholmen ønsker nok også å formidle at de svarene han gir ikke er noe annet enn hva alle andre kan tenke seg til, for eksempel ved spørsmål fra journalisten om det kan være at det reelle motivet ennå ikke har kommet frem svarer Furuholmen: *"Ser du noe motiv?"*. Med dette svaret formidler Furuholmen at det ikke finnes noen skjulte sannheter, konspirasjoner eller lignende som ennå ikke er kommet frem. Dette fungerer som et spark til journalistene som han mener nettopp nører opp under disse forklaringene.

2.3 Uttalelsenes overbevisende kraft

2.3.1 Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om ?

I dette intervjuet forsøker Furuholmen å overbevise mottakerne om at Moland og French er skikkelige gutter som snakker sant. Samtidig ønsker han å overbevise mottagerne om at medienes dekning av saken er skjev og at mediene spekulerer og konspirerer.

Til spørsmålet om hva Furuholmen vil at mottagerne skal gjøre må vi dele inn i to grupper. Den første gruppen, som består av Morgenbladets lesere, forsøker han å overbevise til å tro at Moland og French er skikkelige og troverdige gutter, og at den negative omtalen rundt dem skyldes feil vinkling, spekulasjon og konspirasjon fra medienes side. Deretter ønsker Furuholmen at folk skal legge press på norske myndigheter.

Til den andre gruppen, norsk presse, ønsker han å overbevise om at de bør dekke saken på en ny måte. Furuholmen vil at journalistene skal skrive mer om den mangelfulle prosessen Moland og French er utsatt for, og slutte å spekulere og konspirere rundt hva Moland og French har drevet med i Afrika forut for drapet på Kasongo.

2.3.2 Ethos – hvilke troverdige karaktertrekk forsøker avsenderen å vise (forstandighet, dyd, velvilje, autenticitet), og hvordan kommer dette til uttrykk i teksten?

Aristoteles skriver i boken ”Rhetorica” at mottagerne kan bli overtalt fordi de finner avsenderens karakter troverdig¹⁵. I følge Aristoteles er det særlig tre karaktertrekk vi ser etter når vi vurderer troverdigheten: forstandighet, dyd og velvilje. Senere har man også lagt til et krav om autenticitet (å være seg selv)^{16, 17}.

Furuholmen går inn i dette intervjuet med sin innledende ethos¹⁸. Furuholmens ethos blant Morgenbladets lesere er nok sammensatt. På den ene siden er han en kjent advokat som har vært forsvarer i flere av de største straffesakene i Norge de siste ti-femten årene. På den annen side er Furuholmen også kjent for å snakke i store bokstaver¹⁹, og han har dessuten vært innblandet i en straffesak som heleritiltalt. I den saken ble Furuholmen frifunnet.

Gjennom intervjuet, men særlig i starten uttaler Furuholmen seg kort og summarisk, for eksempel med uttalelsen: ”*Mine klienter sier de ikke er skyldige i spionasje, det tror jeg på. De sier de ikke har skutt sjåføren, der registrerer jeg at aktor ikke ser noe motiv.*” På denne måten forsøker Furuholmen å vise at han er etterrettelig med fakta. Han bedriver ingen

---

¹⁵ Bakken (2009)s.33

¹⁶ Bakken (2009)s.35

¹⁷ Se også Graver (2008)s.143-145

¹⁸ Bakken (2009)s.36

¹⁹ Graver s. (2008)143-145

kreative fortolkninger, han forholder seg kun nøkternt til sakens fakta. Dette står i kontrast til journalistene, som Furuholmen mener er spekulative.

På direkte spørsmål om han er åpen for at Moland og French kan skutt sjåføren svarer han med å forsøke å virke moderat og forstandig: *”Jeg ville ha vært useriøs hvis jeg sa: jeg er Gud og Jesus, jeg vet de ikke har gjort det”*.

2.3.3 Pathos – hvordan forsøker Furuholmen vekke sitt publikums følelser?

Følelsene kan spille inn på overbevisningsprosessen på flere måter. For det første er følelsene nødvendige for å kunne holde på oppmerksomheten, for det andre spiller følelsene inn på hvordan man vurderer en sak, og for det tredje kan følelsene være motiverende for at mottageren skal handle.²⁰

Graver skriver i sin bok *”Juridisk overtalelseskunst”* på side 199-200 at man bør være forsiktig med å appellere til følelser og at det fort blir latterlig dersom man spiller på følelser men mislykkes.

I dette intervjuet bruker Furuholmen mye pathos. Den følelsen han sterkest forsøker å mane frem er vrede. Vrede over den skjeve vinklingen som journalistene har dekket Kongosaken med, og dermed den urettferdighet Moland og French har lidt. Således kan det være at han også forsøker å frembringe medlidenhet også.

Måten Furuholmen maner frem vrede på er å selv uttrykke seg med vrede. Dette gjøres ved den sterkt ekspressive og emosjonelle stilen, som jeg har vært inne på tidligere. Men siden dette er et avisintervju, der kommunikasjonsformen er skriftlig er det utfordrende å la sitt eget engasjement smitte over på mottakeren. Og som jeg var inne på under drøftelsen om stilen, virker den sterkt ekspressive stilen på en slik måte at Furuholmen kan oppfattes som hysterisk og krakilsk. Og som Graver skriver virker dette latterlig.

---

²⁰ Bakken (2009)s.39

Spesielt skiller avslutningen på intervjuet seg som særlig emosjonelt fra Furuholmens side. *”Dette er justismord. Det er snakk om dødsstraff! Og dette er hva norsk presse er opptatt av! Dere burde gå å skamme dere hele gjengen.”*

Denne avslutningen kan i stedet for å gjøre mottageren følelsesmessig engasjert, gi mottageren inntrykk av at Furuholmen er emosjonelt ute av balanse. Og i stede for å vekke vreden hos mottagerne kan det isteden vekke munterhet/latter over hans utbrudd.²¹

2.3.4 Logos – hvordan argumenterer Furuholmen logisk?

Mottakeren kan bli overbevist av resonnementet (logos) når han oppfatter det som sant eller sannsynlig.²²

Man kan både oppfatte beskrivelser av personer, gjenstander og ting som sanne eller sannsynlige, og man kan oppleve argumentasjon som sann eller sannsynlig. For at noe skal oppleves som sant eller sannsynlig bør argumentasjonen stemme overens med mottagernes allerede etablerte oppfatninger og kunnskaper om verden. I retorikken sier man at beskrivelsene må stemme overens med mottakerens doxa²³.

Ofte er det hensiktsmessig å relatere sine argumentere til ”kulturelle nøkkelfortellinger” eller ”makrofortellinger”²⁴. En makrofortelling er fortellinger som man i en kulturkrets, for eksempel i Norge, allerede tror på, og som påkaller og støtter eller utfordrer de konkrete fortellingene som presenteres. Eksempler på slike makrofortellinger som Furuholmen

---

²¹ Graver (2008)s.199-200

²² Bakken (2009)s.44

²³ Bakken (2009)s.44

²⁴ Kjus (2008)s.100-103

påkaller er makrofortellingene om ”det usiviliserte Afrika” og ”de sensasjonsjagende journalistene”.

I samfunnet generelt kan det hevdes at det logiske resonnementet er fremholdt som ”den beste” måten å argumentere på. Dette ut fra at en tro på at dersom alle argumenter kommer frem vil de kunne avveies mot hverandre, og man kommer frem til en sannhet. Troen på den logiske argumentasjonen er ikke minst fremtredende innefor den juridiske profesjonen.²⁵

Morgenbladet er tuftet på et kunnskapspositivistisk syn der troen på logiske resonnementer er sterk. Blant dem som står for dette kunnskapsskapssynet kan ofte ethos og pathos bli sett på som forstyrrende elementer i argumentasjonen. I en avis som Morgenbladet kan det derfor være riktig å primært legge vekt på logikken som retorisk virkemiddel.

Fra antikken var det seks grunnleggende former for argumentasjon: anklage, forsvar, anbefaling, frarådning, lovprising og/eller kritikk²⁶.

I dette intervjuet argumenterer Furuholmen både anklagende og forsvarende. Anklagende overfor de norske journalistene som har dekket saken. Forsvarende overfor Moland og French.

Furuholmen argumenterer altså anklagende overfor norsk presse, og ved anklage er det tre momenter som må være til stede. Dersom momentene er opplagte trenger han ikke argumentere for dem, da vil mottagerne ta dem for gitt. Momentene er for det første, har den man anklager gjort det han blir anklaget for? I denne saken er det ingen tvil om at journalistene har skrevet det Furuholmen anklager dem for å ha skrevet, og Furuholmens argumenterer heller ikke for dette. For det andre, er det den anklagede har gjort ulovlig eller umoralsk? Dette utgjør omtrent hele Furuholmens anklageargumentasjon, og det skal

---

²⁵ Graver (2008)s.169-175

²⁶ Bakken (2009)s.56

jeg komme tilbake til. Det tredje momentet er om den anklagede har gjort det han anklages for med vitende og vilje, altså om journalistene har dekket Kongosaken spekulativt og konspiratorisk med vitende og vilje (om de har utvist den nødvendige skyld). At journalistene har skrevet disse artiklene med vitende og vilje er så klart at Furuholmen heller ikke argumentere for dette.

Furuholmens anklagende argumentasjon går altså ut på at journalistenes dekning av Kongosaken har vært umoralsk. Dette kommer frem i flere påstander. I sitt første svar til Morgenbladetjournalisten sier Furuholmen: *”Dommen for spionasje er et justismord. Dette poenget er blitt borte i norske medier fordi man har trukket frem bilder, konspirert, satt videoer i et fortegnet lys og drevet dårlig kildekritikk.”* Senere i intervjuet sier han: *”Man spekulerer så mye. Du også! Du er jo lurt trill rundt selv, av dine egne kolleger!”* før Furuholmen avslutter intervjuet med følgende anklage mot norsk presse: *”Man biter seg fast i en bemerkning, og så tolker man. Dette er justismord! Det er snakk om dødsstraff! Og dette er hva norsk presse er opptatt av! Dere burde gå og skamme dere hele gjengen.”*

Anklagene mot norsk presse er todelt. For det første har ikke norsk presse fokus på det viktige og sentrale i saken. Det viktige og essensielle i følge Furuholmen er at dommen mot Moland og French er et justismord og at de risikerer dødsstraff. Dette vil trolig det norske folk være enig i, det stemmer overens med nordmenns doxa at spiondommene og dødsstraffene er det alvorligste. Det tredje momentet som nordmenn kan kjenne seg igjen i, og som her er en implisitt referanse, er en makrofortellingen om at ”mediene er sensasjonsjegere”.

For det andre anklager Furuholmen mediene for å spekulere og konspirere istedenfor å forholde seg til fakta slik de er. Dette kommer frem ved at journalisten konfronterer Furuholmen med at Joshua French har definert turen Moland og French var på da sjåføren ble skutt som en ”guttetur”. I forhold til dette spørsmålet inntar Furuholmen både rollen som anklager og som forsvarer. På den ene siden anklager han pressen for å spekulere i begrepet ”guttetur”. På den andre siden inngår Furuholmens definisjon av ”guttetur” som et

forsvar av Joshua French som av Morgenbladetjournalisten indirekte beskyldes for å være en løgner.

Anklagen mot French går ut på at han ved å kalle turen en ”guttetur” har uttalt seg løgnaktig og at han dermed er en løgner. Furuholmen baserer altså sitt forsvar på å definere ”guttetur” som en sann beskrivelse, og at anklagen dermed er grunnløs. At det var French som sa ”guttetur” og at han gjorde det med vitende og vilje bestrider Furuholmen ikke.

For å begrunne sin påstand om at ”guttetur” er en sann beskrivelse av det Moland og French drev med på det aktuelle tidspunktet beskriver Furuholmen begivenhetene slik at guttetur blir et adekvat uttrykk for hva Moland og French drev med: *”de sitter på en motorsykkel, har med telt” og ” de ikke hadde noe oppdrag på den turen, men skulle gjøre seg kjent i et område som hadde potensial for fremtidige oppdrag (...)*”. For å vise bredden i begrepet ”guttetur” kommer Furuholmen med to eksempler på hva en guttetur kan være: *”noen går i filharmonien, andre på en pub i London.”*

Logisk blir dermed Furuholmens resonnement slik: turen Moland og French var på var en ”guttetur”, French løy dermed ikke da han kalte turen en guttetur. Anklagen om at French løy er dermed tilbakevist, og Moland og French har sin troverdighet i behold.

French meldte sitt kort stjålet

Morgenbladet anklager French for å på falskt grunnlag har meldt sitt militære ID-kort stjålet. Furuholmen bestrider hverken at det er French som har gjort det eller at å melde kortet falskt er ulovlig. Men overfor denne anklagen forsvarer han French på to fronter. For det første ved å så tvil om French har meldt kortet sitt stjålet på falskt grunnlag med vilje: *”Kanskje mistet French kortet sitt på et tidspunkt?”* Samtidig (subsidiært) anerkjenner han at kortet er feilaktig meldt stjålet, men argumenterer for at dette ikke dermed skal tilsi at hele French’ troverdighet med dette er tapt.

Begge disse argumentasjonsrekkene er logiske. At kortet kan ha blitt meldt tapt ved at det var borte en stund, for deretter at det har kommet til rette igjen er en sannsynlig forklaring og den stemmer overens med hva folk flest kan ha opplevd, altså folks doxa.

Men Furuholmens viktigste påstand er at én ulykkelig hendelse, som å melde sitt ID-kort stjålet på feilaktig grunnlag, ikke kan frata French all hans tillitt. Dette argumenterer Furuholmen for ved å vise til at ”vi alle” fra tid til annen gjør gale ting: ”sneket på trikken” eller ”gått på kino med falsk ID”. Dette er situasjoner folk kjenner seg igjen og som dermed gjør at argumentasjonen virker logisk ved at den stemmer med mottagernes doxa.

Anbefalende

Implisitt i intervjuet ligger også en anbefalende argumentasjon. Furuholmen anbefaler norske medier dekker Kongosaken på en annen måte enn hvordan de har gjort det til nå. Dette underbygger han med at dette vil gjøre at dekningen blir mer sannferdig og rimelig. Sannhet og rimelighet er to undergrupper av hederlighet som Cicero anbefaler å bruke ved anbefaling.

Furuholmens uttalelser er anklagende overfor journalistene. Han mener mediene fordreier virkeligheten og spekulerer isteden for å referere fakta. ”Media trykker materiale som er suggerende, som skaper myter, drama og negativt omdømme, men hvor mye substans er det? (...)Man spekulerer så mye. Du også! Du er lurt trill rundt selv, av dine egne kolleger!” Furuholmen mener dette er umoralsk. Og Furuholmens dom er klar: ”Dere burde gå å skamme dere hele gjengen.”

2.4 Vurdering

I dette intervjuet er Furuholmens agenda å sette en ny dagsorden ved å få frem at Moland og French er uskyldige og skikkelige nordmenn, mens den kongolesiske domstolen lider av fundamentale mangler som i denne saken går utover Moland og French’ rettssikkerhet. Videre ønsker Furuholmen å formidle at dette er hva norsk presse burde være opptatt av. Å snu mediedekningen på denne måten er en formidabel jobb.

Dette budskapet skal Furuholmen gjennom dette intervjuet formidle til norske myndigheter, pressen og til det norske folk – denne gang til de som leser Morgenbladet. Morgenbladet kunne i så måte være en god avis da Morgenbladet gjerne ønsker å vinkle annerledes enn hva tabloidene gjør, og formidle et helere bilde. Hvilket skulle gi et godt utgangspunkt for å presentere nye vinklinger og fortellinger.

Forut for dette intervjuet er Furuholmen en kjent advokat med mange mediekjente straffesaker bak seg, og således har Furuholmen en nokså strek innledende ethos. Ved å vise til at han har vært i Kongo, har snakket med Moland og French og satt seg inn i saken styrkes hans ethos. Morgenbladets lesere vil forvente at han kan fortelle dem noe de ikke vet fra før. Imidlertid svekkes Furuholmen ethos av hans voldsomme følelsesmessige utbrudd. Isteden for å få sitt publikum til å føle vrede står han i fare for å heller påkalle et smil av de voldsomme utbruddene²⁷, slik som ved hans siste svar: *”Man biter seg fast i en bemerkning og så tolker man. Dette er et justismord! Det er snakk om dødsstraff! Og dette er hva norsk presse er opptatt av! Dere burde gå å skamme dere hele gjengen.”*

Furuholmens logiske resonnementer er gode, men argumentasjonen står i fare for å tape oppmerksomheten for de følelsesmessige utbruddene. Journalistens oppfølgingsspørsmål er heller ikke gode, og ved å stadig vende tilbake til definisjonen av ”guttetur” blir Furuholmens budskap oppstykket og lite sammenhengende. Dette svekker argumentasjonens sjanse for å nå frem til leseren.²⁸

Intervjuet preges av at Furuholmen kommer med utbrudd mot norsk presse og journalistens tilbakevennende spørsmål om ”guttetur”. Dette medfører at Furuholmen trolig mislykkes med å sette en ny dagsorden, og han klarer ikke å formidle sine versjoner av hva som skjer og har skjedd i Kongo.

---

²⁷ Graver (2008)s.199-200

²⁸ Graver (2008)s.144-145

For å nå bedre frem til sitt publikum burde Furuholmen ha dempet sin emosjonelle stil og fokusert på å mer logisk argumentasjon for å formidle sine fortellinger (jfr. punkt 1.4) om hva som pågår i Kongo. Det kunne Morgenbladets lesere vært interessert i.

3 Analyse av Redaksjons1 debatt mot VG m.fl., 05.10.09

3.1 Den retoriske situasjonen

Debatten avholdes 5.oktober i Oslo, på dette tidspunktet er dødsdommene i førsteinstans påanket og man avventer at ankebehandlingen skal begynne. Furuholmen hadde på dette tidspunktet kommet tilbake fra Kongo for en drøy uke siden (25. september) og skulle tilbake igjen til ankesaken i Kongo kort tid etter denne debatten. Saken hadde på dette tidspunktet meget stor dekning i mediene. Særlig oppmerksomhet hadde det de siste dagene vært knyttet til "Uganda-videoen"²⁹, "N'kunda-brevet"³⁰ og Moland og French' malariasykdom.

"Uganda-videoen" er et videoopptak funnet på Molands PC. Dette videoopptaket viser Moland og French drive militær trening av tre menn. I en artikkel i VG fra 14. september uttaler Samuel Ociti som er en av de tre mennene som er med i videoen "*Jeg vet ikke hvorfor de tvang oss til å krabbe rundt nakne. De fornædret oss med forferdelige ord og bestialske straffer*". Videoen, som ble lagt ut på "VG nett" bidro til mye negativ oppmerksomhet for Moland og French i norske medier.

"N'kunda-brevet" er et utkast til brev som ble funnet på Molands PC stilet til general Laurent N'Kunda. I brevet tilbyr Moland og French sine tjenester til opprørslederen N'Kunda. Brevet har trolig ikke blitt sendt. Dette utkastet til brev har skapt mye

---

²⁹ VG 14.09.09

³⁰ VG 03.10.09

oppmerksomhet i Norge da N’Kunda er en meget omstridt og forhatt opprører i denne delen av Afrika.

Med denne bakgrunnen er det at Morten Furuholmen stiller opp i NRKs fremste debattprogram ”Redaksjon 1” under ledelse av programleder Erik Wold. Andre debattanter i studio er Kari Hilde French (mor til Joshua French), Helje Solberg (nyhetsredaktør i VG), Ragnhild Imerslund (underdirektør i UD), Morten Bøås (FAFO-forsker), og Frode Sulland (advokat for tiltalt i Bolivia).

3.1.1 Hva er Furuholmens retoriske problem?

Grunnleggende er det et problem for Furuholmen at ikke norske myndigheter intervensjonerer i denne saken og med diplomatiske midler får Moland og French tilbake til Norge. Men på grunn av norsk presses mange artikler med negativ omtale av Moland og French er det vanskeligere for Furuholmen å overbevise det norske folk og norske myndigheter om at det vil være nødvendig og riktig – hensiktsmessig og hederlig – å finne en diplomatisk løsning.

For å forbedre Moland og French’ omdømme vil Furuholmen formidle sine fortellinger (jfr. punkt 1.5) om hva som foregår og har foregått i Kongo.

Underveis i debatten oppstår det som et retorisk problem for Furuholmen ved at forskeren Bøås påstår at Furuholmen overdriver den livsfaren publisiteten N’Kunda-brevet har påført Moland og French.

3.1.2 Hvem er Furuholmens publikum?

Som redegjort for under punkt 2.1.2 er det en distinksjon mellom publikum og mottagere.

Denne debatten sendes på NRKs primære debattprogram, Redaksjon 1 i beste sendetid klokken 20.25. Programmet har dermed bred utbredelse til store deler av det norske folk som dermed er debattens mottagere.

Hvem har så mulighet til å løse Furuholmens retoriske problem? Det er norske myndigheter som kan løse Furuholmens grunnleggende problem. Men norske myndigheter kan la seg influere av det norske folk som dermed også blir Furuholmens publikum i henhold til min redegjørelse i 2.1.2.

For øvrig er det norsk presse, og særlig VG, som kan dekke denne saken på en mindre "spekulativ" og "konspiratorisk" måte. Norsk presse er dermed også et publikum for Furuholmen. Men når han henvender seg til pressen er det etter min oppfatning mest et spill for galleriet – dvs. det norske folk.

3.1.3 Tvingende omstendigheter

Formatet for denne debatten er en TV-debatt på 30 minutter, hvor programlederen leder debatten ved å stille spørsmål, velge tema og fordele ordet mellom debattantene. Som en sentral aktør har Furuholmen i denne debatten anledning til å snakke relativt mye, opptil 3-4 minutter om gangen. Til sammen er Furuholmens taletid i denne debatten omtrent åtte og et halvt minutt. Selv om programlederen ved sine spørsmål setter tema har debattantene allikevel anledning til å vinkle sine svar ganske fritt.

Morten Furuholmen er Moland og French' advokat, dette gjør at han er underlagt ulike advokatetiske regler om taushet og lojalitet til sine klienter.

3.2 Furuholmens stil og fremføring

Furuholmens stil er budskap er alvorlig og seriøs, men samtidig er stilen offensiv og hardtslående. Furuholmen benytter sterke ord som: "*rettsløs*", "*konspirasjon*", "*justismord*", "*livsfarlig*". Dette gjør stilen ekspressiv og intensiv.

Fremføringen er også seriøs, men samtidig offensiv. Han sitter rolig i stolen bruker ikke mye mimikk eller gestikulering og er kledd i dress i nøytrale farger. Således er hverken bekledding eller gestikulering noe man fester oppmerksomhet til. Oppmerksomheten knyttes til de sterke ordene Furuholmen benytter og til det budskapet han formidler.

3.3 Budskapets overbevisende kraft

3.3.1 Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om?

VGs artikler om ”Ugandavideoen” og ”N’ Kundabrevet” er egnet til å fremstille Moland og French som ”*udyr*”³¹, dette vanskeliggjør Furuholmens jobb med å skaffe dem sympati i den norske befolkningen. Derfor er det viktig for Furuholmen å overbevise det norske folk om sin versjon av hva som skjer og har skjedd i Kongo. Som et ledd i dette er det også nødvendig å argumentere i mot – refutatio – og diskreditere VGs versjon.

I tillegg forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om at VGs dekning av saken har vært uhøvelig, og kan derfor håpe på en lesereaksjon som på sikt kan endre VGs dekning.

3.3.2 Ethos – hvilke troverdige karaktertrekk forsøker Furuholmen å vise?

Innledningsvis vil jeg henwise til min generelle redegjørelse om ”ethos” og Furuholmen innledende ethos under punkt 2.3.2.

I denne debatten forsøker Furuholmen ved flere anledninger å fremstå som forstandig og dydig. Dette oppstiller han som en motsetning til VG, som i deler av denne debatten er hans debattmotstander. Furuholmen forsøker å fremstille VG som lite forstandig og dydig.

---

³¹ Begrep Furuholmen benytter i debatten

Furuholmen forsøker altså å fremstå som forstandig ved å vise til at han faktisk har vært i Kongo, og at han har gjort grundige undersøkelser: *”Jeg har gått mye dypere til verks og fått et mye mer helhetlig bilde”*. For å underbygge sin forstandighet uttrykker han seg med en seriøs og alvorlig stil.

I deler av denne debatten debatterer han med VG om hvem av de to som setter Ugandavideoen i riktig kontekst. Som jeg skal komme tilbake til i logospunktet argumenterer han i denne forbindelse utelukkende ved å vise til sin gode forstand: *”jeg har intervjuet alle tre, imotsetning til VG... har dere forholdt dere til én person”, ”jeg har en annen og litt mer nyansert beskrivelse enn det VG kommer med”*. Og i en slik duell om hvem som formidler sannheten vil det å fremstille motdebattanten som uforstandig fremme ens egen forstandighet, derfor angriper Furuholmen VG gjentatte ganger for deres mangel på forstandighet: *”jeg har også tilbakemelding på hvordan journalisten (VGs journalist) oppsøker eller foresøker å få kontakt med dette ene vitnet i Kampala.”*

Ved å fremstille seg selv som mest opptatt av rettferdighet for Moland og French forsøker Furuholmen å fremstille seg selv på rettferdighetens side. Dette forklarer han ved å vise til denne saken som *”...en helt unik sak. Aldri hatt en situasjon hvor to norske borgere er dømt til døden, og vi har en situasjon hvor vi vet at i hvertfall spiondommen er et rent justismord (...) og det påligger (...) norsk presse et særlig hensyn om å få balanserte artikler som står i forhold til nyhetsverdien opp mot skadevirkningene som vi da risikerer å komme i”*. Dersom hans publikum oppfatter ham som den som forvalter rettferdigheten vil han også få deres troverdighet.³²

3.3.3 Pathos – hvilke følelser forsøker Furuholmen å vekke?

I denne debatten er Furuholmen opptatt av å forsøke å mane mottagerne til å føle vrede overfor de kongolesiske myndighetene og VGs dekning av saken og føle sympati med Moland og French og vrede

---

³² Graver (2008)s.154-157

Vreden Furuholmen retter mot VG kommer som et resultat av at de etter hans oppfatning har dekket saken på en fortegnet og spekulativ måte. Vreden formidles dels ved at Furuholmen selv viser vrede og dels ved bruk av sterke ord og uttrykk: *"justismord med dødsfølge", "livsfarlig", "meget farlig spill", "man spekulerer (...) de blir jo fremstilt som tilnærmet udyr", "man vinkler dette fortegnet", " ...bruker kilder altfor ukritisk"*.

Siden dette budskapet formidles direkte, via en TV-skjerm, med hyppige nærbilder av Furuholmen som snakker fungerer det godt å formidle følelser.

Forsøket på å vekke sympati overfor Moland og French er indirekte ved at det ligger implisitt at Moland og French lider og settes i fare på grunn av pressens uforsvarlighet og det kongolesiske rettssystemets mangler.

Vreden rettes også mot det kongolesiske rettssystemet med uttrykk som: *"det er åpenbart at den situasjonen de lever under, i en celle i Kisangani, den går på helsen psykisk og fysisk løs"*(jfr. makrohistorien om det sorte Afrika).

Som Jonas Bakken skriver i Retorikk i skolen på side 82 er vrede en ubehaglig følelse, men dersom mottagerne gjør som Furuholmen ønsker, bidrar til å legge press på UD eller bidrar til at VG endrer sitt fokus i Kongo, kan mottageren også kvitte seg med denne vreden som er en ubehagelig følelse.³³

3.3.4 Logos - Hva er den logiske oppbygningen av Furuholmens argumentasjon?

I denne debatten bruker Furuholmen flere typer argumentasjon, både anklagende forsvarende og anbefalende argumentasjon.

---

³³ Bakken (2009)s.82

Furuholmen starter debatten med å anklage den kongolesiske rettsprosessen for å være håpløs og at den setter Moland og French i en posisjon som ”rettsløse”³⁴, og ved dette ordet påkaller han igjen makrofortellingen om ”det sorte usiviliserte Afrika”. Det kongolesiske rettsvesenets mangler eksemplifiserer han med å vise til hvordan Norge ikke har blitt trodd i sine forklaringer om at de ikke er spionoppdragsgivere og sitt forhold til Moland og French. ” *selv den norske regjering har blitt trodd i denne saken, man (Norge) sender altså ned regjeringsnoter og forteller hvordan man skal tolke disse identitetsbevisene fra forsvaret. Det slår ikke igjennom og den norske stat er ikke trodd, men isteden dømt som spionoppdragsgiver og avkrevet erstatning* ”.

Ved å vise til at den norske stat ikke har blitt trodd når Norge sier den ikke er spionoppdragsgiver setter Furuholmen den norske statens troverdighet opp mot den kongolesiske. I et slikt motsetningsforhold vil denne debattens mottagere – Redaksjon 1s seere, det norske folk, feste mer lit til den norske stat.³⁵ På denne måten induserer Furuholmen fra ett eksempel at den kongolesiske retten er uten troverdighet.

Den neste anklagen retter han mot norsk presse. Anklagen går ut på at norsk presse driver en svertekampanje mot Moland og French.

Furuholmen bygger opp et resonnement som går ut på at denne saken er så spesiell og forholdene så farlige for Moland og French at norsk presse bør være ekstra varsomme i måten de dekker denne saken på.

At saken er spesiell underbygger Furuholmen med at i denne saken har man et ”*justismord*” og at Moland og French risikerer dødsstraff. Videre mener Furuholmen at norsk presse må være særs varsomme siden deres omtale kan få fatale følger for de tiltalte. Dette underbygger han i debatten med at norske presseoppslag har blitt benyttet av aktoratet i deres bevisførsel. Furuholmen mener det ”*påligger (...) norsk presse et særlig hensyn om å*

---

³⁴ Se også Graver (2008)s.203-204

³⁵ Graver (2008)s.148

få balanserte artikler der nyhetsverdien står i forhold til de skadevirkninger som risikeres...”

Ut fra dette utgangspunktet er det Furuholmen anklager mot norsk presse, og særlig VG, for at de driver en svertetekampanje – stikk i strid med hans utgangspunkt.

For å underbygge sine anklager bruker Furuholmen to eksempler. Ugandavideoen og utkastet til brev til opprørsleder N’Kunda.

Når Furuholmen skal argumentere mot VGs dekning av ”Ugandavideoen” forsøker Furuholmen for det første å styrke sin ethos ved å henvise til at han selv har intervjuet deltagerne på denne videoen, og han har intervjuet flere og bedre enn VG. Således ønsker Furuholmen at tv-seerne skal se på ham som mer kunnskapsrik – forstandig – enn VG. Og uten å konkretisere sier Furuholmen at de han har snakket med har gitt *”en helt annen gjengivelse av hvordan deltagerne opplevde dette”*. Argumentasjonen er altså ikke basert på logos, men på at folk skal tro på han konklusjon fordi han er mer forstandig og dydig enn motdebattanten VG.

Så går Furuholmen løs på dette N’Kunda-brevutkastet. Furuholmens primære argumentasjon ut på at VGs artikler hvor de har satt Moland og French i sammenheng med opprørsleder N’Kunda setter Moland og French i livsfare da N’Kunda er forhatt i Kisangani. Furuholmen formidler at nyhetsverdien ikke står i forhold til den faren Moland og French nå løper ved at dette blir trykt. Furuholmen benytter pathos og formidler frykt: *”det utsetter dem for meget store farer, både i fengselet, men også utenfor.”*

Mot slutten av debatten holder en forskeren Morten Bøås fra FAFO et innlegg hvor han uttrykker den oppfatning at Furuholmen trolig overdriver den faren Moland og French blir utsatte for som følge av VGs dekning.

For å argumentere mot forskeren benytter Furuholmen både forsvar og anklage. Han starter først med å si seg enig i forskerens analyser. Deretter benytter han praktiske eksempler på hvordan N’Kunda-artiklene konkret kan skape fare for Moland og French. ”... disse to er jo i et fengsel hvor det er rent anarki hvor de lever på nåde, og er avhengig av å ha en posisjon blant de innsatte. Og brer det seg en stemning/holdning om at de er N’Kundas menn kan det være meget alvorlig. De er livredde – og det er ikke uten grunn.”

Deretter bruker han anklage for å svekke forskerens ethos - ved å anklage forskeren for å ha en ”for akademisk tilnærming”, og spiller dermed på en makrofortelling hos det norske folk: ”det er forskjell på liv og lære”.

3.4 Vurdering

I denne debatten er Furuholmens agenda å formidle sine versjoner av hva som skjer i Kongo og å overbevises sitt publikum om at VGs dekning av saken har vært feilaktig og spekulativ. Siden debatten sendes på NRKs Redaksjon1 er hans primære publikum et bredt utvalg av det norske folk.

I en slik TV debatt har Furuholmen en sterk innledende ethos både i kraft av å være advokat og å være en så profilert person. Furuholmen styrker også sin ethos i løpet av programmet ved å formidle at han har vært i Kongo, at han har snakket med Moland og French, at han har snakket med deltagerne på denne Ugandavideoen. I sin argumentasjon bruker han også personlige, konkrete historier – slik fremstår han som autentisk og forstandig. Gjennom å opptre scenevant, resonnere selvsikkert, og være pent, men nøytralt kledd styrker han også sitt ethos. Samlet blir derfor Furuholmens ethos i dette programmet sterkt og han fremstår som troverdig.

Furuholmen forsøker også å formidle en del følelser i denne debatten. For det første forsøker han å formidle vrede overfor VG. Gjennom å formidle hvordan VG har spekulert og fordreid virkeligheten, og satt ting i en feilaktig kontekst – slik at dette har satt Moland og French’ liv i fare klarer trolig Furuholmen å formidle en del vrede overfor VG.

Nærbilder av ham selv der han uttrykker vrede, uten å overdrive, bidrar til dette. Han bistås

også av de andre av meddebattantene – særlig da Joshua French' mor – som enda tydeligere enn Furuholmen formidler sin sterke vrede overfor VG.

Generelt kan man si at Furuholmen kommer meget godt ut av denne debatten. Trolig klarer han ved hjelp av både ethos, pathos og logos å overbevise mange TV-seere om at rettsprosessen i Kongo har liten troverdighet og lider av store mangler, likedan klarer trolig Furuholmen å overbevise mange at VG har dekket denne saken på en spekulativ og tidvis feilaktig måte og han klarer kanskje å mane frem noe sympati til Moland og French.

4 NTB-intervju "piratvirksomhet", 15.10.09

4.1 Retorisk situasjon

Da dette intervjuet ble gjennomført var Morten Furuholmen i Kongo for annen gang og ankesaken hadde pågått i to dager. Som tidligere referert under punkt 2.1 og 3.1 var Moland og French' omdømme i Norge svekket grunnet mange artikler med negativ vinkling om deres virksomhet i Afrika forut for drapet på Kasongo.

Intervjuet er gjort overfor NTB som har laget en kort NTB-sak ut av det. En slik NTB-sak er primært den funksjon at den blir sitert av andre medier. Denne saken har imidlertid NTB full redaksjonell kontroll over, og saken er trolig et utvalg av de uttalelsene Furuholmen har kommet overfor NTBs journalist, basert på hvilke uttalelser som har størst nyhetsverdi. Temaene som er valgt ut og deres rekkefølge er dermed underlagt NTBs redaksjonelle kontroll. Imidlertid er det normalt å få tilgang på en sitatsjekk for å kunne kontrollere at de enkelte sitatene er korrekt gjengitt.

4.1.1 Hvilket påtrengende retorisk problem skal Furuholmen løse?

Grunnleggende er det et retorisk problem for Furuholmen at ikke norske myndigheter intervensjoner i denne saken. Som omtalt ovenfor under punktene 3.1.1, 1.4 og 1.5 er det derfor et problem for Furuholmen at norsk presse har fremstilt Moland og French i et negativt lys. Furuholmen har derfor et behov for å formidle sin versjon av hva som skjer og har skjedd i Kongo, og i alle fall få mediene til å skrive om andre forhold enn hva de i den siste tiden har benyttet sin spalteplass til³⁶.

I tillegg kan det tenkes at Furuholmen tenker på at det i Norge, blant folk flest, hans anonyme donor og nåværende og potensielle klienter forelå en forventning om at han skulle kunne utrette en forskjell overfor ankesdomstolen, slik at dommen i ankesaken ble lavere – og aller helst endte med frikjennelse. Furuholmen innser, og har trolig i lengre tid innsett³⁷, at muligheten for en rettslig løsning ikke er tilstede. Derfor var det et retorisk problem for Furuholmen dersom det forlån forventninger om at han skal utrette en rettslig forskjell.

4.1.2 Hvem er Furuholmens publikum?

Direkte mottagere av denne NTB-artikkelen er primært norsk presse som benytter denne til å skrive egne saker. Vanligvis blir slike NTB-saker direkte sitert. Norsk presse innbefatter i denne sammenhengen nesten alle aviser, TV- og radiokanaler som formidles til det norske folk. Slik ble budskapet i denne NTB-saken formidlet til store deler av Norges befolkning, som da ble sakens mottagere.,

Men også overfor Furuholmens retoriske problem i denne saken var det norske myndigheter, og indirekte den norske befolkning, jfr punktene 2.1.2 og 3.1.2, som hadde makt til å løse Furuholmens grunnleggende problem.

---

³⁶ Graver (2008)s.196

³⁷ NTB-sak 11.10.09

For det andre er det norsk presse som kan endre sitt fokus og skrive om andre forhold enn de har gjort den siste tiden forut for dette intervjuet.

For det tredje er det det norske folk som kan ta innover seg premissene denne rettssaken foregår på, og således kan få et mer realistisk bilde av hva som vil være et realistisk utfall.

For det fjerde er det den kongolesiske domstolen som kan endre sin korrupte og politisk styrte virksomhet og isteden gjennomføre en rettsprosses etter rettsstatsprinsipper.

Imidlertid holder jeg det for lite sannsynlig at Furuholmen forsøkte å kommunisere med kongoleserne via dette intervjuet.

4.1.3 Hvilke tvingende omstendigheter er Furuholmen underlagt

Som jeg har vært inne på under punkt 4.1 er dette intervjuet gjort overfor NTB som med sin redaksjonelle frihet kan komponere saken slik de måtte ønske både i forhold til hvilke uttalelser de tar med og i hvilken rekkefølge de kommer. I en slik intervjusituasjon vil også Furuholmen være underlagt journalistens spørsmål, men også Furuholmen vil ha god anledning til å selv komme med nye temaer.

Siden intervjuer som dette som oftest blir gjengitt i korte artikler vil svarene fra Furuholmen også måtte være korte og konsise. Dersom han ønsker oppmerksomhet må han også uttale seg slik at det er egnet til å fenge lesernes oppmerksomhet.

Furuholmen er Moland og French' advokat, dette gjør at han er underlagt ulike advokatetiske regler om taushet og lojalitet til sine klienter.

4.2 Furuholmens stil

Ved disse uttalelsene benytter Furuholmen en offensiv, ekspressiv stil. Dette kommer til uttrykk ved de meget harde uttalelsene som: *"dommen er skrevet på forhånd"*, *"piratvirksomhet"* og *"folkerettslig null verd"*.

4.3 Tekstens overbevisende kraft

4.3.1 Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om?

I hovedsak er det tre forhold Furuholmen vil overbevise mottagerne om. For det første vil han overbevise mottagerne om at rettssaken ikke er en reell rettssak ved at dommen er skrevet på forhånd. For det andre vil han overbevise mottagerne om at denne kongolesiske domstolen driver piratvirksomhet med Moland og French som gisler, og at domstolens intensjon er å kreve løsepenger fra den norske stat.

Med litt andre ord kan man dermed si at Furuholmen formidler at Moland og French er ofre for en korrupert og prosess der resultatet er gitt på forhånd (jfr. makrofortellingen om det sorte Afrika). Dette ønsker Furuholmen å formidle til det norske folk slik at de kan legge press på regjeringen.

Overfor norsk presse som publikum vil Furuholmen formidle at dette er det viktigste aspektet ved denne saken, og han ønsker at norsk presse skal skrive om Moland og French rettsløse tilstand – til fordel for å grave frem gamle historier som setter de to i et negativt lys.

Overfor de som måtte ha en forventning om at han skal kunne få Moland og French frikjent i Kongo ønsker han å formidle at det ikke er mulig.

4.3.2 Ethos – hvilke sterke karaktertrekk forsøker Furuholmen å formidle?

I denne NTB-saken er det ikke lett å få øye på at Furuholmen forsøker å styrke sin ethos. Furuholmens uttalelser virker imidlertid spontane hvilket får ham til å fremstå som autentisk slik som i første uttalelse: *"Dommen er skrevet på forhånd, det ser jeg nå"*.

4.3.3 Pathos - Hvilke følelser forsøker Furuholmen å vekke?

Ved dette intervjuet forsøker Furuholmen å formidle vrede. Og denne vreden retter seg mot det kongolesiske rettssystemet. Furuholmen uttrykker og forsøker å formidle vrede over: at dommen er skrevet på forhånd og at domstolen driver piratvirksomhet med Moland og French som gisler. Vreden formidles ved bruk av sterke ord som ”*piratvirksomhet*”.

Ved trussel om å anbefale Moland og French om ikke å forklare seg illustrerer Furuholmen sin vrede og oppgitthet.

Ved at all denne vreden rettes mot det kongolesiske rettssystemet kan det også oppfattes som om det formidles medlidenhet overfor Moland og French – som i denne rettsløse situasjonen er ofre for denne styrte og korrupte prosessen. Dette formidles imidlertid ikke direkte.

4.3.4 Logos – hvordan argumenterer Furuholmen logisk?

Denne NTB-saken er en sak om Furuholmens anklager mot det kongolesiske rettssystemet.

Furuholmen anklager domstolen og rettssaken for å være en styrt prosess der hensikten har vært å holde Moland og French som gisler for å presse Norge til å betale. Dette definerer Furuholmen som en ”*piratdomstol*”.

Definisjonen av domstolens som en piratdomstol kan analyseres som enthymem. Et enthymem er i utgangspunktet et resonnement som består av to forutsetninger og en konklusjon, men hvor den ene forutsetningen er tatt bort. Furuholmen har utelatt forutsetningen: en rettssak der Norge må betale for å få sine landsmenn frikjent er en piratdomstol. Furuholmen statuerer kun at denne domstolen krever penger av den norske stat, ergo er det en piratdomstol. Å utelate et premiss er et godt retorisk virkemiddel, men forutsetter at folk tar det utelatte premisset for gitt – det må stemme med mottagernes doxa. Hvilket det trolig også gjør i dette tilfellet.

Siden dette er et redigert intervju der mye av Furuholmens argumentasjon kan være utelatt kan man ikke vite hva som er Furuholmens fulle logiske resonnement. Men noen uttalelser i denne NTB-saken er også egnet til å underbygge.

Furuholmens sitater går ut på å først etablere hva han mener faktisk skjer i Kongo, deretter å klassifisere dette som ulovlig og/eller umoralsk. Dette er i følge Bakkens ”Retorikk i skolen”, side 49 en god argumentasjonsoppbygging dersom man skal anklage noen.

Furuholmen forklarer at Moland og French er ofre i en prosess der de holdes som gisler og hvor målet for ”gisseltagerene” er å bringe Norge inn i forhandlingene slik at Norge kan presses til å betale en høy sum for å få Moland og French frigitt. Dette er også hans hovedfortelling om hva som skjer i Kongo (jfr. punkt 1.4.1). Hvem som er gisseltagere er ikke Furuholmen presis på, men de innbefatter i alle fall både aktoratet og retten. For å illustrere dette poenget uttaler Furuholmen: *”Dommen er skrevet på forhånd, det ser jeg nå.”* Furuholmens uttalelse om å råde sine klienter til å ikke lenger avgi forklaring er også et logisk resultat av at han mener rettsprosessen ikke er reell. Og dermed er det liten grunn til å vise denne domstolen respekt.

For å utdype sin egen fortelling uttaler Furuholmen: *”Ved å kreve at Norge stiller med egen advokat håper domstolen å få legitimitet for erstatningskravet på i overkant av 300 millioner kroner”*. For å styrke troverdigheten til sin egen versjon kommer han med en påstand som dersom den medfører riktighet får den norske stat til å virke enig med ham: *”Norge kommer selyfølgelig ikke til å stille med en advokat her (...) Norge vil aldri gå inn å gi denne saken legitimitet”*

Furuholmen argumenterer deretter for hvorfor dette er feil. Her nøyer han seg med å presisere: *”Det er folkerettslig null verdt...”*.

4.4 Vurdering

Gjennom å la seg intervjuet av NTB ønsker Furuholmen å formidle sine negative karakteristikk av den kongolesiske domstolen og forklare hva som skjer i Kisangani. Via NTB blir denne saken formidlet til alle medieredaksjoner i Norge og derfra i ulike varianter til alle som leser, ser eller hører nyheter i Norge. Furuholmens publikum er også det norske folk.

Furuholmens ethos blant de fleste nordmenn er i utgangspunktet sterkt gjennom at han er en profilert strafferettsadvokat. I denne NTB-saken fremkommer det at Furuholmen er et øyenvitne i Kongo, dette gjør at han fremstår som mer forstandig.

Furuholmen ønsker trolig å formidle vrede mot den kongolesiske domstolen gjennom å fortelle om hvordan domstolen ønsker å profitere på å holde Moland og French som gisler, og at de ønsker å stille Norge for retten for å kreve 300 millioner kroner. Gjennom kort tekst kan det være vanskelig å mane frem følelser, men Furuholmens uttalelser er kvasse, presise og passer inn i nordmenns makrofortellinger om det korrupte, sorte Afrika.

Logisk formidles Furuholmens budskap ved at han påstår at den kongolesiske domstolen er en ”*piratdomstol*”, og han underbygger dette med sine egne tolkninger om at grunnen til at Norge stevnes er at domstolen vil skaffe seg legitimitet til å kreve enorme beløp av Norge. Dersom Furuholmens klarer å overbevise publikum om at denne tolkningen er troverdig vil påstandene virke logiske. Og selv om Furuholmens argumentasjon ikke er omfattende er dette i tråd med hva folk forventer fra konsise nyhetsmedier.

Gjennom dette intervjuet formidler Furuholmens sin versjon av hva som skjer i Kongo, som han også lykkes med. Argumentasjonen er troverdig og er støttet opp av hans ethos.

5 Analyse av leserinnlegg mot Yngve Kvistad (VG), 14.11.09

5.1 Retorisk situasjon

Dette leserinnlegget fra Morten Furuholmen kommer som et direkte svar på Yngve Kvistads kommentar i VG 12. november. På dette tidspunktet er det nesten en måned siden ankesaken begynte, og etter en lengre pause som følge av Tjostolv Molands psykiske tilstand er ankesaken på dette tidspunktet i gang igjen. Norske medier har den siste tiden skrevet mye om Tjostolv Molands sykdom og Molands tilståelsesbrev han skrev mens han har vært til medisinsk behandling.

Kvistad anklager i sin kommentar Furuholmen for å ha forverret situasjonen for Moland og French. Kvistad starter sin kommentar med spørsmålet: *”Hvem har ansvaret for at nordmennenes interesser nå ikke blir ivaretatt?”* Mye av Kvistads eget svar på dette kommer frem i siste avsnitt av kommentaren der han skriver: *”Det er på ingen måte redelig å gi Furuholmen skylden for alt som har gått galt i ankesaken i Kongo. Men det er et klinisk faktum at situasjonen har blitt verre for Tjostolv Moland og Joshua French etter at den breiale advokaten overtok saken – og så langt synes å ha bommet taktisk fra dag en.”*

I kommentaren utdyper Kvistad sine anklager med at Furuholmen har brukt *”retorikk tidligere afrikanske kolonier er vant med fra vestlig hold”* og at han har fornærmet og forarget rettsystemet i Kongo *”så grundig at hans egne klienter nå synes å måtte betale for det”*. Kvistad innrømmer imidlertid at *”Furuholmen antagelig hadde rett i det meste”*. Det er med andre ord Furuholmens stil Kvistad angriper i sin kommentar.

5.1.1 Hva er Furuholmens retoriske problem?

Furuholmens påtrengende problem i dette debattinnlegget er at han blir anklaget for å ikke utføre sin forsvareroppgave – å ivareta sine klienters interesser. Tvert imot hevder Kvistad at Furuholmen med sin argumentasjon og stil har gjort situasjonen for Moland og French verre. Dette er en alvorlig anklage mot Furuholmen som profesjonsutøver, da han blir stemplet som en dårlig advokat.

Dessuten er denne anklagen mot Furuholmen egnet til å svekke hans ethos i denne konkrete Kongosaken, som igjen svekker hans troverdighet. En troverdighet han sårt trenger for å nå igjennom med sine fortellinger om hva som har hendt og hender i Kongo.

5.1.2 Hvem er Furuholmens publikum?

Mottagere av dette debattinnlegget er VGs lesere.

Furuholmen henvender seg direkte til Yngve Kvistad flere ganger i innlegget og avslutter med et råd til VG. VGs redaksjon og Kvistad er slik Furuholmens uttalte publikum.

Men det er ikke bare VG som kan løse Furuholmens problem dersom hans har blitt svekket som følge av anklagene fra Kvistad. De som leste Kvistads kommentar, altså VGs lesere, kan også løse Furuholmens problem ved å la seg overbevise om at Kvistads anklager er usanne.

For Furuholmen kan det være spesielt viktig å nå ut med dette budskapet til fremtidige klienter og klienter han har – og da også Moland og French, deres familier og den anonyme donoren fra Vinstra.

5.1.3 Hva er tvingende omstendigheter for Furuholmen?

Furuholmen har som kanal for sitt motsvar til Kvistad valgt debattinnlegg i VG. På denne måten er han begrenset ved at budskapet skal formidles gjennom tekst som jeg tidligere har redegjort for i punkt 2.1.3 om formidling via tekst. Furuholmen er også begrenset av at han ved å skrive et debattinnlegg må begrense sitt innlegg til ca 3000 tegn.

Furuholmen er Moland og French' advokat, dette gjør at han er underlagt ulike advokatetiske regler om taushet og lojalitet til sine klienter.

5.2 Leserinnleggets bestanddeler

5.2.1 Inventio – Hva er de viktigste innholdsmomentene i teksten

I motsetning til de andre intervjuene og debattene som er analysert i denne masteroppgaven har Furuholmen fullstendig kontroll på hvilke temaer han ønsker å belyse. Leserinnlegget har fått tittelen *”Kvistads kongolesiske verdensanskuelse”*. I ingressen skriver han at han *”med interesse har lest Yngve Kvistads analyse...”* Furuholmen starter selve innlegget med å karakterisere Kvistads argumentasjon, *”Argumentasjonen minner forstemmende om det representanter fra aktoratet og retten i Kisangani har uttalt...”*. Neste bolk går ut på å presentere ulikheten mellom aktoratet, domstolens og Kvistads versjon på den ene siden og Furuholmens egen versjon på den andre. På siste bolk har Furuholmen selv satt et navn, da han presenterer bolken under overskriften *”VGs rolle”*, som ikke lenger er et svar på Kvsitads anklager mot Furuholmen, men moment Furuholmen nå selv bringer på banen.

5.2.2 Hvilken stil anvender Furuholmen?

I dette leserinnlegget veksler Furuholmen mellom en formalistisk stil og en mer offenseiv og ekspressiv stil.

I siste del av leserbrevet under overskriften VGs rolle starter han avsnittet med et retorisk spørsmål: *”Er det god taktikk å ikke gi uttrykk for overfor norsk presse og den norske befolkning om hva som faktisk skjer i Kongo?”* Neste avsnitt innledes med nok et retorisk spørsmål, hvor han spør *”Har Yngve Kvistad stilt seg spørsmålet om VG har noe ansvar for rettssikkerheten i Kongo?”* Avslutningsvis i denne bolken kommer han med et råd til VG om hvordan de bør dekke saken.

Samlet gir leserbrevet et meget offensivt preg. Utgangspunktet var at Furuholmen ble anklaget av VG for å ha valgt feil forsvarerstrategi. Dette skulle tilsi at Furuholmens svar skulle være forsvarende – defensivt. Imidlertid er det lite av svaret til Furuholmen som er defensivt, men han forsvarer seg med å angripe, dels det kongolesiske rettssystemet, men mest VG og han avslutter med å gi VG et råd om hvordan de skal utøve sin jobb fremover.

5.3 Leserinnleggets overbevisende kraft

5.3.1 Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om?

Her må man skille mellom to grupper av publikum. Overfor den første gruppen som består av VG-lesere som ved å lese Kvistads kommentar har blitt skeptisk til Furuholmens taktikk og evner som forsvarer ønsker Furuholmen å overbevise om at anklagene er grunnløse og at de bør forkastes. I tillegg vil han formidle at VGs dekning av denne saken har vært kritikkverdig og at VG ikke har fokusert på de viktigste prinsipielle aspektene i denne saken.

Den andre gruppen av publikum, VG, adresserer Furuholmen direkte i debattinnlegget. Utover å komme med en generell kritikk mot deres dekning av denne saken ønsker han å formidle at deres angrep på ham ikke treffer. Hva han ønsker at VG skal gjøre uttrykker han eksplisitt: *”Konsentrer dere om det prinsipielle i saken, rettens ansvar, pressens ansvar; ikke kopier farsen I Kisangani ved å tildele ansvar til de som vil avhjelpe elendigheten, så som undertegnede og legen som reddet Tjostolv Molands liv.”*

5.3.2 Ethos – hvilke karaktertrekk ønsker Furuholmen å formidle.

Kvistad har ved sin kritikk av Furuholmens taktikk anklaget Furuholmen for å være lite forstandig. For å forsvare seg mot denne kritikken bruker Furuholmen mye plass på å bygge opp sin ethos samtidig som han forsøker å svekke Kvistad og VGs ethos.

Det første grepet Furuholmen gjør for å redusere Kvistads ethos er å sette ham i bås med aktoratet og retten i Kongo. Deretter går han over til å kritisere hvordan retten i Kisangani har lagt ansvaret for Molands psykose på den kongolesike advokaten Likwela og legen – og på samme måte mener han nå at Kvistad forsøker å ansvarliggjøre ham for *”elendigheten”* i Kisangani.

Dette ovennevnte utgjør bakteppet for hvordan Furuholmen så fremstiller seg selv som dydig. For det første tar Furuholmen ansvaret for den behandlingen Likwela og legen har skal ha blitt beskyldt for å ha påført Moland psykose med. Deretter snur Furuholmen denne behandlingen fra å være psykosefrembringende – slik retten i Kisangani hevder – til å være livreddende for Moland. På denne måten er Furuholmen den som sørget for at livet til Moland blir reddet, og han tar ansvaret for det. Denne vinklingen får Furuholmen til å fremstå meget dydig, nærmest heltemodig.

For å imøtegå Kvistads anklager mot Furuholmens forstandighet direkte redegjør han for sin taktikk i denne saken, som etter Furuholmens egne ord har gått ut på at *”de tiltalte skal fremstå som representative, de skal vise respekt for retten og gi forklaring av sakens faktum”*, for å underbygge sin forstandighet stiller han to retoriske spørsmål: *”Er dette dårlig taktikk, Kvistad? Gikk saken bedre før jeg kom inn?”* På det første spørsmålet gir ikke Furuholmen noe svar, men det er klart at han mener at svaret er nei, og på det andre skriver Furuholmen *”neppe”*.

Legger man Furuholmens argumentasjon til grunn har Kvistad en ethos preget av at han kan sammenlignes med retten i Kisangani, mens Furuholmen har en ethos preget av at han har reddet Molands liv.

I tillegg forsøker Furuholmen å vise en blanding av forstandighet, dydighet og velvilje ved å gi råd til sin kritiker VG. Men dette rådet er neppe å oppfatte som annet enn en anklage mot VGs redaksjon.

5.3.3 Pathos – hvordan vekker Furuholmen følelsene hos leseren?

I dette leserinnlegget bruker benytter Furuholmen mye pathos. Han forsøker å skaffe seg selv sympati, og påkalle leserens vrede overfor VG og det kongolesiske rettssystemet.

For det første forsøker Furuholmen å påkalle leserens vrede overfor Kvistad ved å sammenligne han med retten i Kisangani. Furuholmen fortsetter så med å anklage aktoratet

og retten, og siden han nå har satt Kvistad i bås med dem anklager han også Kvistad indirekte.

Deretter går Furuholmen over til å forsøke å få leserens medlidenhet ved å skrive om hvordan han tok ansvar og sørget for å redde livet til Moland ved å skaffe lege og livsnødvendig medisiner av Moland. En gjerning som senere har medført at denne legen og advokat Likwela har blitt beskyldt for å ha gjort Moland psykotisk – slik peker igjen Furuholmens på rettssystemets urimelighet, og påkaller mottagernes vrede overfor dette

Furuholmen avslutter innlegget sitt med en appell – slik det anbefales i juridisk teori³⁸ - der han oppfordrer VG til å ikke kopiere ”...*farsen i Kisangani ved å tildele ansvar til de som vil avhjelpe elendigheten, så som undertegnede og legen som reddet Tjostolv Molands liv*”. Med denne avslutningen får han VG til å fremstå ynkelige og seg selv og denne legen til å fremstå som heltedige.

5.3.4 Logos – Hva er den logiske oppbygningen i Furuholmens resonnement?

Det logiske resonnementet i Furuholmens debattinnlegg går ut på å overbevise hvordan han har opptrådt dydig i denne saken, mens VG ikke har gjort det, og hvordan det dermed blir urimelig å anklage ham for å ikke ha ivaretatt Moland og French’ interesser på en god måte.

Innlegget starter med overskriften ”*Kvistads kongolesiske verdensanskuelse*”, på denne får leseren, allerede før han har begynt å lese stemplet journalist Kvistad som en mann som står på kongolesernes side og deler deres verdensanskuelse. I ingressen informerer Furuholmen om at han har lest Kvistads analyse ”*med interesse*”, slik får Furuholmen frem at han har vært interessert - nærmest åpen - i sin instilling når han har lest Kvistads innlegg. Som jeg skal komme tilbake til uttrykker han at han har vært velvillig til å lese Kvistads tanker. På denne måten har Furuholmen fått frem to momenter før selve innlegget.

---

³⁸ Bakken (2008)s.39-40

Kvistad har en kongolesisk verdensanksuelse og Furuholmen var interessert i å lese hans analyse.

Anklagen om at hans stil har forverret situasjonen for Moland og French svarer ikke Furuholmen direkte på, men viser til at hans taktikk overfor retten har gått ut på at: *”de tiltalte skal fremstå som representative, de skal vise respekt for retten og gi forklaring om sakens faktum”*. Furuholmen spør så retorisk: *”Er dette dårlig taktikk, Kvistad? Gikk saken bedre før jeg kom inn? Målt ut fra resultatet i førsteinstans kan man vel neppe konkludere slik”*.

Med andre ord avviser Furuholmen at hans taktikk er dårlig, ved å vise til eksempler på at hans taktikk er høyst ordinær.

Med sitt retoriske spørsmål om saken gikk bedre før han kom legger han opp til et resonnement der han sier at før han kom inn i saken var situasjonen så ille at den ikke kunne bli verre – og derfor kan den ikke ha blitt verre nå.

Furuholmen velger å tolke anklagene fra Kvistad som en anbefaling om å ikke uttale seg. Til dette svarer han med et retorisk spørsmål: *”Er det god taktikk å ikke gi uttrykk overfor norsk presse og den norske befolkning om hva som faktisk skjer i Kongo?”* Og til dette svarer han nok en gang ved å vise til sin ethos – og høye moralske standard – ved å si *”Det å forholde seg taus om denne menneskelige og rettslige tragedien er etter min oppfatning umulig som oppnevnt advokat...”*

Mot slutten av debattinnlegget går Furuholmen over til å anklage VG. Furuholmen anklager VG for å ikke ta ansvar for Moland og French rettssikkerhet, og underbygger dette med at VG, som eneste avis, publiserte brevtkastet til N’Kunda uten å begrunne dette noe nærmere. For noen at innleggets mottagere kan dette derfor bli litt uklart, mens de som har fulgt med i saken vil vite at Furuholmen har hevdet at denne publiseringen kan ha satt Moland og French i livsfare.

Furuholmen avslutter med en anbefaling til VG om å konsentrere seg om det prinsipielle i saken og ikke angripe ham. Det man først legger merke til ved denne anbefalingen er bruken av pathos, hvor han selv fremstår som sympatisk og VG ditto usympatisk. Dette underbygges videre av setningen *”ikke kopier farsen i Kisangani ved å tildele ansvar til dem som vil avhjelpe elendigheten, så som undertegnede og den legen som reddet Tjostolv Molands liv.* Cicero hevdet at når man skal anbefale noe bør man vise til at det er hensiktsmessig eller hederlig³⁹. Furuholmens logikk går ut på at det er urettferdig, og dermed uhederlig å, legge ansvaret for elendigheten i Kongo på dem som har reddet den ene tiltaltes liv. Og det er nok Furuholmens mottagere enige i.

5.4 Vurdering

I dette debattinnlegget skal Furuholmen tilbakevise Kvistads påstander om at han opptrådte taktisk uklokt i denne saken. Han ønsker trolig også få frem at han også er en god advokat, og han ønsker trolig også å sette VG i et dårlig lys.

I debattinnlegget henvender Furuholmen seg direkte til VG og Kvistad, allikevel finner jeg det trolig at det publikum han egentlig henvender seg til er det norske folk – i dette tilfellet de som leser VG.

Furuholmens egentlig ethos er nokså sterkt som profilert strafferettsadvokat, men gjennom Kvistads kommentar har Furuholmens ethos blitt svekket. I dette innlegget forsøker Furuholmen gjennom flere passasjer å fremstille seg selv som dydig, blant annet ved å vise til at han reddet Tjostolv Molands liv. Alle er enige om at det å redde en annens liv er en dydig handling, men for mange vil trolig det fremstille seg selv så positivt som Furuholmen gjør her medføre at man svekker sin ethos og troverdighet. I et pietistisk land som Norge er

---

³⁹ Bakken (2009)s.51-53

det en dyd å ikke omtale seg selv for positivt. Og dessuten advarte Aristoteles også mot å omtale seg selv for positivt da det kunne virke overdrevet eller fremkalle protester.⁴⁰

Som jeg allerede var inne på i avsnittet over forsøker Furuholmen å overbevise ved å skape følelser. Furuholmen forsøker å påkalle seg sympati ved å fremstille seg som en livredder som nå høyst ufortjent har blitt anklaget for å gjøre en dårlig forsvarerjobb. Slike heltefortellinger om seg selv har – som nevnt - kulturelt og historisk hatt liten plass hos det norske folk, hvilket kan svekke hans muligheter for at folk gir ham sin sympati.

Furuholmen forsøker å skape vrede overfor Kvistad ved å sammenligne ham og sette ham i bås med det kongolesiske rettsvesenet. Denne sammenligningen kan mulig virke noe drøy.

Logisk sett er ikke Furuholmens debattinnlegg et godt svar på Kvistads kommentar som kritiserer Furuholmen for hans breiale og sleivkjeftede stil. For den som forventer at Furuholmen skal svare på dette vil ikke dette debattinnlegget fortone seg som et godt svar.

Imidlertid vil de fleste ha glemt hva Kvistad skrev, to dager før, når de leser Furuholmens innlegg og vil således finne det rimelig at han anklager Kvistad på mer generell basis til fordel for å imøtegå anklagene hans. Å argumentere *for* de momentene han mener er viktige er en bedre strategi enn å bruke mye plass på å forsvare seg *mot* Kvistads anklager⁴¹, og dermed tone ned de aspektene Kvistad egentlig var opptatt av.⁴²

---

⁴⁰ Graver (2008)s.144-145

⁴¹ [Http://voxpública.no/2010/03/hjernevask-hvorfor-fremstar-lorentzen-og-egeland-dumme/](http://voxpública.no/2010/03/hjernevask-hvorfor-fremstar-lorentzen-og-egeland-dumme/)

⁴² Graver (2008)s.196

6 Analyse av Redaksjon1-debatt mot Harald Stabell, 3.12.09

6.1 Den retoriske situasjonen

Debatten i regi av Redaksjon1 (jfr.pkt.3.1) ble avholdt den dagen da dommene falt i ankesaken. Dommene i ankesaken opprettholdt i det alt vesentlige dommene fra førsteinstans hvor de begge ble dømt til flere dødsdommer.

Da dommen ble avsagt var det slutten på en ankesak som hadde startet en og en halv måned tidligere, men flere ganger blitt forsinket, spesielt på grunn av Molands psykiske sykdom. Molands sykdom hadde også vært norsk presses fokus etter at Moland ble syk.

Som motdebattant møtte Furuholmen advokatkollega Harald Stabell som tidligere hadde kommet med kritiske bemerkninger angående Furuholmens argumentasjon.

6.1.1 Hva er Furuholmens retoriske problem?

Grunnleggende er det et retorisk problem for Furuholmen at ikke norske myndigheter intervensjoner i denne saken og med diplomatiske midler. For å legge et folkelig press på norske myndigheter har det vært viktig for Furuholmens å formidle sine fortellinger om hva som skjer og har skjedd i Kongo. At norsk presse gjennom sin store dekning av denne saken har formidlet en versjon som har satt Moland og French i et betydelig mer negativt lys er et retorisk problem for Furuholmen.

Mer konkret var det et stort problem for Furuholmen denne dagen at ankeinstansen i det vesentlige hadde stadfestet dommen fra førsteinstans og igjen dømt Moland og French til flere dødsdommer.

Det var også et retorisk problem for Furuholmen i denne debatten at Stabell hadde anklaget Furuholmen for dårlig dømmekraft – forstandighet - ved å omtale det kongolesiske

rettssystemet i negative ordelag mens saken i dette systemet. Denne kritikken fra Stabell var en gjentakelse av kritikken han først fremmet via NTB 18. oktober 2009.

6.1.2 Publikum

Furuholmens mottagere er alle seere av NRKs Redaksjon1 denne kvelden, som kan sies å være et bredt utvalg av det norske folk (jfr. punkt 3.1.2).

Det er også det norske folk som kan la seg overbevise om at Stabells anklager mot Furuholmen om dårlig utøvelse av skjønn er grunnløse.

6.1.3 Tvingende omstendigheter

Begrensningene for Furuholmen er i denne debatt som de er redegjort for under punkt 3.1.3.

Furuholmen er Moland og French' advokat, dette gjør at han er underlagt ulike advokatetiske regler om taushet og lojalitet til sine klienter.

6.2 Tekstens bestanddeler

6.2.1 Debattens bestanddeler

Debatten består av tre bestanddeler, hvor programleder stiller Furuholmen til sammen fire spørsmål. Temaene som blir tatt opp er (1) den nylig avsagte dommen, (2) kritikken fra Stabell og (3) hvordan Furuholmen skal få Moland og French hjem til Norge.

6.2.2 Furuholmens stil og fremføring

Furuholmen starter alvorlig og seriøs. Han sitter rolig i stolen og fremfører sitt budskap uten store grimaser eller uten mye kroppsspråk. Han er kledd i dress i nøytrale farger og ser ellers velstelt og velfrisert ut. Dette gir inntrykk av en alvorlig og seriøs stil. Furuholmen er imidlertid interessert i å selv legge premisser for debatten, derfor virker stilen innimellom

offensiv. Furuholmen veksler således mellom en noe tilbakelemt og rolig stil og en noe mer offensiv og engasjert stil.

Språket Furuholmen benytter er klart og tydelig, uten særlige innslag av fremmedord eller juridisk sjargong. Han snakker rett frem på en slik måte at det er egnet til å få inntrykk av at han mener og står inne for alt han sier. Furuholmens stil virker derfor autentisk.

Furuholmen bruker latterliggjøring av den kongolesiske domstolen ved omtalen av de påståtte drapsvåpnene. I tillegg bruker han ironi ved å henvise til domstolens håndtering av bevis som ”*interessant*”.

6.3 Tekstens overbevisende kraft

6.3.1 Hva forsøker Furuholmen å overbevise mottagerne om – og til å gjøre?

I denne debatten har Furuholmen grovt sett to budskap. Det første er å formidle sin versjon av hva som har skjedd i Kongo og forklare hvorfor Moland og French denne dagen på ny er dømt til døden flere ganger. Herunder at dommen er feil, at det kongolesiske rettssystemet lider av fundamentale rettssikkerhetsmangler og at UD har vært for passive.

Furuholmens andre budskap i denne debatten er å tilbakevise den kritikk Stabell retter mot ham om feilslått strategi. Furuholmen vil overbevise det norske folk om at han har valgt forstandig strategi – og at Stabell følgelig tar feil. Furuholmen vil følgelig at seerne av denne debatten skal forkaste Stabells anklager som grunnløse.

6.3.2 Ethos – hvilke karaktertrekk forsøker Furuholmen å vise?

Furuholmen bruker mye tid i denne debatten på å styrke sin egen ethos og forsøke å svekke Stabells ethos.

For det første forsøker Furuholmen på flere måter å vise forstandighet: ved å vise til at han har vært i Kongo, ved å vise til at britiske ”*ekspertadvokater*” er enige med ham i valg av strategi og med sin tidvis rolig og saklige fremtoning og stil.⁴³

Furuholmen går hardt ut mot Stabell ved å stille spørsmål om Stabells motiver for å anklage ham – nettopp – for å fremstille seg selv i et godt lys ved å sette kolleger i et negativt. I en slik debatt kan det oppstå et nullsumspill, der den ene debattantens ethos styrkes når den andres svekkes.

Furuholmen forsøker også å fremstå som dydig ved å fremstille seg som mer opptatt av rettferdighet for Moland og French, brudd på menneskerettigheter og folkeretten enn Stabell.⁴⁴ På samme måte forsøker han å fremme seg som dydig ved å angripe norske myndigheter for å ikke være dydige ved at de ikke vil intervenere og dermed lar disse massive bruddene på folkeretten vedvare.

Stilen til Furuholmen får ham til å fremstå som autentisk. Engasjementet og den offensive holdningen gjør at mottageren gis et inntrykk at han mener alt han sier med hele seg.

6.3.3 Pathos – Hvordan påkaller Furuholmen mottakerens følelser?

Med sitt engasjement og sin intensitet skaffer han seg seernes oppmerksomhet. I denne debatten forsøker Furuholmen først og fremst å formidle vrede overfor det kongolesiske rettsvesenet, som yter Moland og French urettferdighet, dernest overfor Harald Stabell som med uedle motiver har anklaget Furuholmen for uforstandig forsvarerstrategi og til sist noe vrede overfor UD som ikke gjør nok for å bringe Moland og French tilbake til Norge.

---

⁴³ Graver (2008)s.148

⁴⁴ Graver (2008)s.152-153

Uten at det uttales eksplisitt forøker Furuholmen også på denne måten å skape medlidenhet overfor Moland og French, som lider under det kongolesiske rettsvesenets utilstrekkelighet, Stabells feilaktige fokus og UD's tilbakeholdne rolle.

6.3.4 Logos – Hvordan argumenterer Furuholmen logisk?

Første utfordring for Furuholmen er å begrunne hvorfor retten igjen har kommet til at Moland og French skal dømmes til døden. Furuholmen gjør dette ved å anklage rettssystemet i Kongo for å gjennomføre en prosess som er ulovlig. Anklagen begrunner han med at det foreligger ”*massive brudd på menneskerettighetene*”, at det er et ”...*resultatet som i stor grad er politisk styrt*” – altså i strid med norske og vestlige normer om domstolens uavhengighet fra staten, og ”*motivert av økonomiske interesser*” – altså korrupsjon.⁴⁵

Furuholmen blir utfordret av programlederen på hvordan han kan være sikker på at Moland og French er uskyldige.

Til dette spørsmålet bygger Furuholmen opp et resonnement der han for det første tar et forbehold om at han ikke kan være ”*helt sikker*” på det, ”*Det ville være useriøst*” sier han. På denne måten forsøker han å oppnå troverdighet ved å fremstå måteholdne og edruelig i sin tilnærming.⁴⁶

Furuholmen argumenterer så etter en logikk der det er aktoratet som skal bevise tiltaltes skyld, og ikke tiltalte som skal bevise sin uskyld. Etter denne logikken ligger bevisbyrden på aktoratets side. Furuholmen argumenterer for det første med å si at spiondommen er feil. Dette poenget trenger ingen videre argumentasjon da alle mottagere er enige med ham i

---

⁴⁵ Graver (2008)s.203

⁴⁶ Graver (2008)s.158

det. Etter det norske folks doxa sender ikke den norske staten spioner som Moland og French til Kongo for å bedrive spionasje.

Det neste poenget til Furuholmen er at ingen av de våpnene retten har omtalt som drapsvåpenet kan ha vært det. Her latterliggjør han domstolens bevisvurdering ved å påpeke at begge våpnene domstolen hevder at har blitt benyttet befinner seg i Norge. Og presiserer at det ene våpenet ikke er et ordentlig våpen i det hele tatt, men en såkalt softgun, og at *"det andre befinner seg i vaktbua på Skaugum"*.

Ut fra disse to eksemplene på hvor retten åpenbart, i følge ham og trolig også det norske folk, har tatt feil induserer han at dommen ellers ikke kan ha særlig troverdighet heller. Og siden det er retten som skal bevise Moland og French' skyld, og de ikke har gjort det, er Furuholmens konklusjon at de er uskyldig – inntil noe annet er bevist.

I den tredje delen av debatten blir Furuholmen konfrontert med den kritikken som tidligere har vært reist mot ham av advokat Harald Stabell. Denne kritikken har gått ut på at det kan være uklokt å risikabelt å uttale seg om og mot det kongolesiske rettssystemet i så sterke ordelag som Furuholmen har gjort mens saken pågår. Uten at det blir gjengitt direkte sikter Stabell trolig særlig til Furuholmens karakteristikk av domstolen som en *"piratdomstol"*, *"et dukketeater"*, at saken har vært en *"styrt prosess"*, *"motivert av økonomiske interesser"*.

For denne delen av debatten vil jeg henviser til punkt 6.4.2 hvor jeg redegjør for hvordan Furuholmen forsøker å styrke sin ethos. Overfor denne delen av debatten er det lite logisk argumentasjon fra Furuholmen. Hans foretrukne strategi for å overbevise sitt publikum – det norske folk – er ved å forsøke å virke mer forstandig og dydig enn Stabell. Kort fortalt er Furuholmens logikk derfor slik: Stabell er opptatt av å rakke ned på sine kolleger og som et ledd i dette anklager han Furuholmen. Ved at han avslører Stabells egentlige motivasjon mener han at hans publikum – det norske folk – kan forkaste anklagene som grunnløse. For å forsterke urimeligheten i Stabells anklager fremstiller han seg selv som dydig og forstandig, jfr. Punkt 6.4.2 om ethos.

6.4 Vurdering

I debattens første del hvor Furuholmen skal forklare hvorfor Moland og French igjen er dømt til døden forklarer han dette med domstolens inkompetanse og mangler. Konkret er spionasje dommen i seg selv et bevis på at domstolen er feil mener Furuholmen, da Norge har bedyret at Moland og French ikke er norske spioner. Furuholmens publikum, det norske folk er nok enige i dette da nordmenn for det første ikke finner det troverdig at Norge sender spioner som Moland og French til Kongo og for det andre fordi man har fester lit til at den norske stat ikke farer med løgn i slike spørsmål.

Det virker nok troverdig for de fleste nordmenn at det er domstolen som sitter med bevisbyrden og at det er besynderlig at det blir henvist til to våpen som drapsvåpenet, to våpen som ut fra Furuholmens informasjon ikke kunne ha vært der. Historien forsterker og mobiliserer mange nordmenns fordommer mot det usiviliserte, sorte Afrika.

I den delen av debatten hvor Furuholmen blir utfordret av Stabell på sine valg om å uttale seg så nedsettende om den kongolesiske domstolen forsvarer Furuholmen seg ved å anklage Furuholmen for å ha uedle motiver samtidig som han plasserer seg selv på "det godes side".

I denne delen av debatten vil om han lykkes være avhengig av seernes utgangspunkt. For en del seere er Harald Stabell som en "mildere" advokat en advokat med stor integritet⁴⁷, og vil i en slik duellsituasjon som Furuholmen konstruerer "vinne" over Furuholmen. For seere med mindre oppfatning av Stabell på forhånd vil Furuholmen på denne måten kunne "vinne" da disse seerne fort plasserer ham i kategorien av advokater som bare er ute etter å mele sin egen kake – som er en etablert makrofortelling blant mange nordmenn, og som Furuholmen forsøker å påkalle.

---

⁴⁷ Graver (2008)s.158

Stabells ignorering av Furuholmens anklager på hans ethos og fokus på sin egen logos vil i seg selv gjøre at hans troverdighet øker blant mange seere. Da det er hensiktsmessig å argumentere for sitt standpunkt – probatio, og bare ikke gjendrive motpartens argumenter – refutatio.⁴⁸

Furuholmen hadde nok således tjent på å argumentere mer for sine egne standpunkter i den delen av debatten mot Stabell, mens han virker overbevisende i sine anklager mot det kongolesiske rettssystemet

7 Sammenligninger, tendenser og vurderinger av analysene

Analysene i dette kapitlet vil bygge på en vurdering av hvordan Furuholmens retorikk følger juridisk teori. Analysene vil også bygge på en vurdering i hvilken grad Furuholmen når frem med sitt budskap. Men det er vanskelig kvantifisere i hvilken grad Furuholmen har lyktes med sin retorikk overfor det norske folk. Analysene vil derfor også inneholde mine subjektive oppfatninger av hvilke deler av retorikken som har vært vellykket.

7.1 Endrer Furuholmens retorikk seg etter hvem som er hans publikum

I de intervjuene og debattene jeg har analysert er publikum i vesentlig grad det samme – det norske folk. Etter retorisk teori er det klokt å tilpasse retorikken og bruken av retoriske virkemidler etter hvem som er publikum⁴⁹. I henhold til dette tilsier det at Furuholmen retorikk og bruk av retorikk, burde være den samme – det vil jeg også hevde at den i stor grad er.

I Morgenbladetintervjuet har imidlertid Furuholmen en noe mer avgrenset gruppe av mottagere. Som jeg var inne på i den analysen er Morgenbladet en avis som primært

---

⁴⁸ <http://voxpública.no/2010/03/hjernevask-hvorfor-fremstar-lorentzen-og-egeland-dumme/>

⁴⁹ Graver (2008)s.200-201

henvender seg til intellektuelle. Intellektuelle kan man forutsette både har bedre forutsetninger for, og er mer opptatt av logiske resonnementer enn folk flest. Dette skulle ha tilsagt at Furuholmen i dette intervjuet brukte mer logos enn vanlig, det var imidlertid ikke tilfelle, Furuholmen utmerket seg i dette intervjuet ved mye bruk av sterk pathos. Det var neppe klokt.⁵⁰

Jeg har sett på tre intervjuer eller innlegg der Furuholmen henvender seg til sitt publikum gjennom tekst, og to intervjuer der han formidler sitt budskap gjennom TV. Jeg kan ikke se at det foreligger særlige forskjeller i Furuholmens argumentasjon og bruk av virkemidler avhengig av hvor han formidler sitt budskap. Man bør være forsiktig med bruk av pathos når budskapet skal formidles gjennom tekst, og det er også min påstand at Furuholmen virker mer overbevisende i TV-debattene enn når han formidler sitt budskap skriftlig.

7.2 Furuholmens bruk av ethos

Det er et gjennomgående trekk for Furuholmen at han benytter mye ethos når han argumenterer. Dette gjør han ved å fremstille seg selv som en forsvarer av ”det gode” og ”det rettferdige”, mens han tilsvarende argumenterer for hvordan motdebattanten ikke gjør det.⁵¹ Dette er et trekk som går igjen i mange av Furuholmens uttalelser, men det kommer særlig frem i Redaksjon1-debattene både mot Stabell og VG og i debattinnlegget mot Kvistad. Jeg vurderer at Furuholmen til en viss grad klarer å nå frem til publikum med denne strategien, særlig i de tilfeller der han kan mobilisere fastsatte kulturelle fortellinger - makrohistorier - nordmenn allerede er i besittelse av.

På den andre siden står Furuholmen imidlertid selv i fare for å passe inn i en slik makrohistorie: som en advokat som tøyser og manipulerer sannheten og påkaller seg edle hensikter for egentlig å kun tjene sine klienter og seg selv.

---

⁵⁰ Graver (2008)s.199-200

⁵¹ Graver (2008)s.152-157

Om Furuholmen lykkes med å fremstå som det rettferdiges forsvarer overfor det norske folk, eller om han mobiliserer den ovennevnte advokatmakrohistorien er nok ulikt mellom mottakerne.

Furuholmen benytter også til det fulle at han har vært i Kongo, hatt grundige samtaler med Moland og French, gjort egne undersøkelser, snakket med vitner, bivånet rettssaken osv. Slik ønsker han ofte å fremstå som mer forstandig enn sine motdebattanter. Ved denne argumentasjonen påkaller han en annen makrohistorie som besittes av nordmenn har: at den som opplever noe selv og således har førstehånds erfaringer har mer greie på det han snakker om enn noen som har blitt informert via andre eller via tekst.⁵²

7.3 Furuholmens bruk av pathos

Et gjennomgående trekk ved alle analysene er at Furuholmen forsøker å spille på vrede. I Morgenbladet, vrede mot norsk presse, i den første Redaksjon1-debatten, vrede mot det kongolesiske rettsvesenet og norsk presse, i NTB-saken, vrede mot den kongolesiske retten, i debattinnlegget mot Kvistad, vrede mot Kvistad og VG, og i Redaskjon1-debatten vrede mot Stabell og den kongolesiske retten.

Denne vreden som Furuholmen forsøker å påkalle forutsetter at det norske folk er villige til å få sympati for Moland og French. Altså er det viktig for Furuholmen å gi det norske folk en mulighet til å føle sympati for Moland og French.

I følge Bakken på side 41 føler mottagerne mer medlidenhet dersom forholdet ligger mottageren nært – og om det er noe som kunne ha hendt mottageren. En del nordmenn kan nok kjenne på hvordan det ville ha vært å enten selv være tiltalt i ”det sorteste Afrika”, eller ha et barn eller barnebarn som er det. Samtidig har nok Moland og French selv, med sin selvsikre fremtoning og historie som militante oppdragstakere gjort det vanskelig for

---

⁵² Graver (2008)s.153-154

nordmenn å ha sympati med dem. Således kan mange nordmenn kjenne seg noe igjen i Moland og French som to nordmenn i Afrika.

Denne måten er Furuholmens forsøk på å fremstille Moland og French som to skikkelige gutter, (jfr. Støttefortelling 2 i punkt 1.4.3) hensiktsmessig, ved å for eksempel i Morgenbladetintervjuet kalle dem ”*to umodne eventyrere*” – som trolig er et forsøk på å ufarliggjøre dem. Denne beskrivelsen står i kontrast til den beskrivelsen han hevder VG har gitt dem som ”*to skruppelløse og halvmilitante personer*”⁵³.

Generelt er det gjennomgående mye pathos i Furuholmens argumentasjon, og som Graver skriver i ”Juridisk overtalelseskunst”⁵⁴ skal man være forsiktig med bruk av pathos ettersom det fort blir latterlig dersom den ikke virker. Og Furuholmen lykkes i ulik grad med å påkalle de følelsene hos publikum. Etter min oppfatning vil Furuholmens bruk av pathos først og fremst lykkes i den delen av opinionen som allerede har sympati med Moland og French. For andre deler av opinionen vil bruken av pathos lett falle over i det latterlige. Pathos slik det er brukt vil derfor i mindre grad ha en betydning for andelen av befolkningen som mener at den norske stat bør hente hjem Moland og French. Imidlertid vil de som allerede har sympati ha et sterkere emosjonelt engasjement, noe som kanskje er egnet til å legge press på myndighetene.

7.4 Furuholmens bruk logos

Furuholmens logiske resonnementer dreier seg i hovedsak enten om bevisbyrdebetraktninger, oppbygging av egen ethos eller svekking av motdebattanters ethos.

---

⁵³ VG 27.09.09

⁵⁴ Graver (2008)s.199 - 200

Furuholmens fortellinger om hva som har skjedd har ikke endret seg i vesentlig grad underveis. Det er positivt da hans budskap virker konsistent.⁵⁵

Ofte benytter Furuholmen logiske argumenter for å begrunne egne standpunkter (probatio), hans argumentasjon er derimot kjennetegnet ved at han argumenterer for hvorfor de andre tar feil eller ved rene karakteristikker av motparten. Kvistad argumenterer som retten i Kisangani, Stabell forsøker å sette sine kollegaer i et dårlig lys osv.

Retorikkforsker ved Universitetet i Bergen Jens E. Kjeldsen skriver på sin blogg: *”Effektiv argumentasjon involverer både oppbygning av støtte for egne påstander og avvvisning av motstanderens påstander. Med meget få unntak er det viktigste imidlertid alltid oppbygningen av egen sak (probatio).”*⁵⁶ Ut i fra Kjeldsens påstand er dermed Furuholmens argumentasjon dermed uheldig mye preget av refutatio – gjendrivelse av andres argumentasjon.

Imidlertid vil jeg bemerke til Furuholmens forsvar at man nok tillater mer gjendrivelse fra den som forsvarer enn fra den som anklager. Hos folk flest er det nok en oppfatning av at bevisbyrden ligger på anklagersiden. Men dette bør nok ikke trekkes for langt og Furuholmen ville nok ha kunnet tjent på å argumentere mer logisk – spesielt der hans budskap formidles skriftlig.

7.5 Bemerkninger rundt Furuholmens strategi

Som det fremkommer av punkt 1.3 ovenfor har Furuholmens strategi hele tiden vært å jobbe for at norske myndigheter skal komme til en diplomatisk overenskomst med Kongo slik at Moland og French kan utleveres til Norge. Og selv om Furuholmen i starten av sin forsvareroppdrag oppfordret Moland og French til å kle og te seg bedre og vise respekt for domstolen er det min oppfatning at Furuholmen i svært liten grad har vært opptatt av den

---

⁵⁵ Graver (2008)s.172-173

⁵⁶ [Http://voxpública.no/2010/03/hjernevask-hvorfor-fremstar-lorentzen-og-egeland-dumme/](http://voxpública.no/2010/03/hjernevask-hvorfor-fremstar-lorentzen-og-egeland-dumme/)

kongolesiske domstolen. Hvis dette stemmer forklarer det også hvorfor Furuholmen så åpent har kritisert og ydmyket domstolen underveis ved å kalle den en ”*piratdomstol*” og hevde at dommen er skrevet på forhånd og at selve rettssaken er et ”*dukketeater*” under politisk styring og motivert av økonomiske forhold. For disse karakteristikene har også møtt kritiske røster her hjemme, blant annet fra Kvistad og Stabell. Furuholmens oppfatning har trolig vært at rettsprosessen uansett munner ut i et forutbestemt resultat- noe han også bekrefter 3. desember da ankedommen faller ved å si at ”*jeg er ikke overasket*”. For Furuholmen har all fokus vært på en diplomatisk løsning, og å legge et best mulig grunnlag for denne og for den prosess som måtte komme etter at Moland og French er hjemme i Norge.

Ut i fra dette resonnementet er Kvistad og Stabells anklager uinteressante for Furuholmen da de kritiserer hans kommunikasjon med domstolen i Kisangani – hvilket for Furuholmen ikke er interessant.

Dersom min vurdering av hva som har vært Furuholmens strategi stemmer, hvorfor har ikke Furuholmen i større grad svart sine kritikere ved å si dette, og ville det i så fall vært klokt? På disse spørsmålene har jeg ingen opplagte svar. Et mulig svar er at denne strategien ikke har vært veldig bevisst, et annet er at han kunne risikere ytterligere kritikk ved å blottlegge sin strategi.

7.6 I hvilken grad har Furuholmen lyktes med sin retorikk?

Ettersom denne saken ennå ikke er avsluttet, er det for tidlig å konkludere på om Furuholmen har lyktes med retorikken. Jeg velger allikevel å gjøre meg noen tanker om hva han har oppnådd til nå.

Furuholmens mål har vært å bringe Moland og French tilbake til Norge. Det har han foreløpig ikke klart. Samtidig har det også vært en klar uttalt linje fra UD at man ikke vil starte forhandlinger før rettskraftig dom foreligger. Dersom det har vært et mål for Furuholmen å få UD til å gå bort fra denne linjen har han ikke lyktes.

Det blir videre et spørsmål i hvilken grad Furuholmen har klart å berede grunnen for de prosesser som måtte komme etter at en rettskraftig dom foreligger, som Furuholmen selv uttalte til NTB 18. oktober 2009: *”Som advokat for Moland og French er jeg vært opptatt av å sikre at den norske staten har en best mulig posisjon når det skal forhandles om en eventuell utlevering til Norge.”*

Ved å sette en ny dagsorden vil Furuholmen ha beredet grunnen for fremtidige prosesser. Den nye dagsordenen bør for Furuholmens del formidle hans egne fortellinger (jfr. pkt 1.5). Hovedfortellingen om at Moland og French er gisler i en piratdomstol virker å være styrket i forhold til slik den var før Furuholmen ble engasjert. Det samme gjelder støttefortellingen om de graverende manglene ved det kongolesiske rettsystemet. Det siste har sogar blitt bekreftet av kongolesisk høyesterett i og med at de har opphevet dødsdommene mot Moland og French og sendt saken til ny behandling. Disse to fortellingene har fra begynnelsen hatt gode forutsetninger for å lykkes; nordmenn har stort sett lite kjennskap til Kongo og deres rettssystem, og fortellingen passer godt inn i nordmenns fordommer om ”det sorte usiviliserte Afrika”.

Støttefortellingen om at Moland og French er sympatiske har slik jeg ser det vunnet noe frem. Media har sluttet å omtale negative historier fra Moland og French sine tidligere virksomheter i Afrika. I stedet har det vært et større fokus på soningsforhold helseproblemer. Det er imidlertid usikkert i hvilken grad det er Furuholmens retorikk som er årsaken til endringen. Alvorlig sykdom har sannsynligvis i seg selv bidratt til å vekke sympati. Selv om mediedekningen har snudd, kan vi ikke automatisk slutte at dette også gjelder folkemeningen, men etter min oppfatning er det et samspill mellom måten opinionen dreier og medias vinkling.

Når det gjelder fortellingen om at Moland og French er uskyldige har den flere aspekter. Det har aldri vært noen overbevisning i den norske befolkningen om at de tiltalte var skyldige i spionasje. Drapstiltalene står derimot fortsatt i uvisse. Furuholmen selv tar heller

ikke klart standpunkt til spørsmålene om drap, slik han gjorde til å begynne med, men henviser til bevisbyrdebetraktninger. Han har ikke argumentert utover dette, og min oppfatning er at spørsmålene fortsatt står åpne for det norske folk.

Furuholmen har derfor etter det jeg ser ikke klart å gjøre det til et folkekrav i Norge at Moland og French må hentes hjem og deres posisjon i det norske folk er trolig meget diskutabel.

8 Litteraturliste

1. Bakken, Jonas. *Retorikk i skolen*. Oslo, Universitetsforlaget, 2009.
2. Graver, Hans Petter. *Juridisk overtalelseskunst*. Bergen, Fagbokforlaget, 2008.
3. Kjus, Audun. *Sakens fakta*. Unipub, 2008.
4. Taule, Ragnvald. *Escolas ordbok bokmål*. Oslo, Escola forlag, 1998.